

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: Pedagogika volného času

Volnočasové aktivity v SOS dětských vesničkách Leisure activities in the SOS children's villages

Bakalářská práce: 10-FP-KPP- 024 (pořadové číslo BP na katedře KAT v roce RR)

Autor:

Jana Makošová

Podpis:

.....

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Josífková

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
63	35	1	19	18	2+1CD

V Liberci dne: 22. 6. 2011

Čestné prohlášení

Název práce: Volnočasové aktivity v SOS dětských vesničkách
Jméno a příjmení autora: Jana Makošová
Osobní číslo: P08000389

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 22. 06. 2011

Jana Makošová

Poděkování

Děkuji vedoucí práce PhDr. Jitce Josífkové za její rady a metodický postup a rodině za její podporu.

Obsah

Anotace	5
Annotation	5
Klíčová slova	5
Keywords.....	5
Teoretická část	6
Úvod	6
1.Funkce rodiny	7
2.Typy náhradní rodinné péče	7
<u>2.1. Ústavní péče</u>	8
<u>2.2. Náhradní rodinná péče</u>	8
2.2.1.Osvojení (adopce).....	9
2.2.2. Pěstounská péče	9
2.2.3. Poručenství	10
2.2.4. Hostitelská péče	11
3. Specifika SOS vesniček.....	11
<u>3.1. Projekty SOS vesničky</u>	13
<u>3.2. Finanční odměna pěstounů</u>	14
<u>3.3. Výběr matek pěstounek</u>	15
<u>3.4. Vhodné děti do SOS rodin</u>	17
<u>3.5. Přijetí dítěte</u>	18
<u>3.6. Jak vypadá SOS dětská vesnička</u>	19
<u>3.7. Sponzoři SOS dětské vesničky</u>	19
<u>3.8. Individuální podpora SOD dětských vesniček</u>	19
4. Porovnání dětského domova s SOS dětskou vesničkou	20
5. Volný čas	21
Některé definice volného času:.....	21
<u>5.1. Volný čas v Karlových Varech</u>	23
6. Společnost a SOS dětská vesnička	29
Praktická část.....	30
<u>7.1. Cíle praktické části:</u>	30
<u>7.2. Cíle, metody, respondenti , způsob zadávání dotazníku</u>	30
Hypotézy.....	32
<u>7.3. Vyhodnocení dotazníků</u>	33
Znění hypotéz:	41
Výsledky hypotéz:	42
<u>7.4. Rozhovor s panem pedagogem z SOS dětské vesničky Doubí</u>	42
7.4.1. Analýza interview:.....	47
<u>7.5. Diskuze</u>	47
Závěr:.....	53
8. Použité zdroje:	55
9. Seznam příloh:.....	57
<u>9.1. Dotazník</u>	57
<u>9.2. Odpovědi respondentů</u>	60

Anotace

Práce popisuje vymezení SOS dětských vesniček u nás. Co je jejím posláním. Jakým činnostem se konkrétně SOS dětská vesnička Doubí věnuje a jaké další možnosti trávení volného času se jim i dalším místním obyvatelům naskytují. Práce se zabývá jak SOS dětskou vesničku podpořit.

Annotation

My thesis describes SOS children's villages by us. What is their mission. Which activities specifically SOS children's village Doubí engages to and which next possibilities of spending leisure time have they and their neighbors got. Thesis deals with how support SOS children's village.

Klíčová slova

Náhradní rodinná péče, biologičtí rodiče, volný čas, SOS dětská vesnička, pěstouni, pedagog, národní ředitel,

Keywords

Substitute family care, biological parents, leisure time, SOS children village, foster parents, pedagogue, national director

Teoretická část

Úvod

S SOS dětskou vesničkou jsem se poprvé setkala na střední škole. Jedna pěstounka si u nás na škole plnila praxi, protože si v té době dodělávala vysokoškolské vzdělání. Jednou nás pozvala na návštěvu do vesničky, kde nám vyprávěla, jak to tam chodí, ukázala nám jeden domeček, vyprávěla příběhy svých svěřenců. Ochotně nám odpovídala na otázky. Bylo to pro mě opravdu příjemné odpoledne. Úplně mne touto problematikou nadchla a já se začala více zajímat o náhradní rodinnou péči.

Náhradní rodiny mají spoustu starostí a problémů, se kterými si neví rady. Rodiče nevědí, kdy a jak říct dítěti, že nejsou jeho biologičtí rodiče a děti trápí různá traumata, úzkosti a často reagují velmi podrážděně, nepříjemně. Někdy se na rodiče velice upnou a nemohou být bez nich.

Není divu, že hledají pomoc u odborníků, známých a prostě všude, kde můžou. V SOS vesničce řeší podobné problémy každý den. Matka má ale svou situaci ztíženou tím, že dětí, o které se stará, má více. Těžko bude mít, alespoň ze začátku, trochu klidu pro sebe. Je velmi náročné vše skloubit dohromady. Odvézt děti do školy, postarat se o domácnost, vyzvednout děti a odvézt je na zájmový kroužek, opět je vyzvednout, udělat s nimi domácí úkoly. A představte si, že každé dítě má jinou dobu vyučování, každého samozřejmě baví něco jiného a tak svůj volný čas bude trávit jinde a jinak a i individuální pomoc při učení je rozdílná.

Proto se chci zabývat a zjistit, jak většina dětí z SOS vesničky tráví svůj volný čas. Zkusit nabídnout nějaké další vhodné možnosti. Popřípadě poradit jak a kde hledat organizovaný volný čas. Matky také potřebují aktivně odpočívat. Zorganizovat tak čas a mít dostatek financí není snadné. Proto bych ráda pomohla a zjistila o dané situaci více informací.

1.Funkce rodiny

Rodina je základní společenská jednotka. Je to první společnost, do které se dostáváme, od které se učíme a napodobujeme ji. Proto je pro nás velice důležitá.

Jednou z funkcí rodiny je ekonomické zabezpečení. To většina dětí má i v ústavní výchově, kde jim opatřují oblečení, stravu, nezbytné školní pomůcky. Ale další funkce jako biologicko-sexuální a kulturně výchovná, již všude není. A přitom jsou tak potřebné a důležité.

Pod pojmem biologicko-sexuální se myslí uspokojování biologických potřeb a reprodukce muže a ženy, tedy plození a výchova dětí jako dalšího pokolení.

Kulturně výchovná funkce zahrnuje již zmíněnou primární společenskou jednotku, která je prvním místem socializace. Dítě se učí komunikovat s okolím, mluvit, prosadit se, ale i přijímat postoje ostatních. Rozvíjí se jeho koordinační schopnosti, dělá první krůčky a rozdává úsměvy. Na to, aby dítěti někdo úsměv oplatil, není vždy v náhradních rodinách čas. Někteří se vymlouvají, že toho mají moc, nic nestíhají, ale úsměv přeci nic nestojí a jak dokáže pomoci, povzbudit i odměnit. Rodina zprostředkovává tradice, kulturu i jazyk, který používáme. Rodina je prvním modelem společnosti, proto od ní dítě přijímá i určité vzory a postoje, které se časem mohou měnit. Rodina je i prostředníkem a filtrem sociálních vztahů, protože se dítě do společnosti dostává přes známé rodiny. Dále rodina zahrnuje elementární výchovu, na kterou teprve navazují všechny ostatní instituce, jako je mateřská škola, ...Ostatní výchovné instituce pouze doplňují rodinnou výchovu. Dítě si z rodiny odnáší představu o manželství, rodinném životě, o pracovním uplatnění a o hodnotové hierarchii.

Rodina má i stinnou stránku a to, že je i jedním zdrojem stresu. Rodič musí být vždy k dispozici, ačkoliv je unavený či nemocný. I dospělí se musí někdy umět přizpůsobit, aby mohli vidět radost u druhého.

2.Typy náhradní rodinné péče

Většina z nás si nedovede představit život bez své rodiny a nejbližších přátel. Od narození se o nás starali, vychovávali, radili a pomáhali. Je to naprosto přirozené. Stejně to funguje i u zvířat. Matka chrání svá mláďata, zajišťuje jim potravu, dokud nejsou schopny se o sebe postarat sama. Ale bohužel se to občas přírodě vymkne z rukou a mohou nastat nejruznější důvody, kdy dítě zůstane samo. Pro tyto případy existují různé typy náhradní

rodinné péče. Avšak nahradit biologickou rodinu není vůbec jednoduché. Po biologických rodičích získá dítě jejich geny. Proto jim nejlépe rozumí, je to kus z nich. Náhradní rodič tedy nikdy nemůže vědět, co vše po svých rodičích získalo. Mohou to být nejruznější nemoci, alergie, sklon k agresivitě nebo také nějaké nadání či talent. Možná si teď říkáte, že toto vše nemůže vědět ani biologický rodič. Ano to je pravda, ale může něco předpokládat a lépe se s tím vyrovnat a reagovat. Spíše odhalí jeho talent a tím mu pomůže ho dále rozvíjet. Ale i náhradní rodiče ledacos zjistí a dítě dobře vychovají a zabezpečí ho, někdy dokonce i lépe.

Proto je zde náhradní rodinná péče a ústavní péče.

Podle Průvodce náhradní rodinnou péčí od Bubleové a kol. (2010) lze dělit náhradní rodinnou péči takto:

2.1. Ústavní péče

Ústavní péče je nejméně dokonalá. Řadíme sem kojenecké ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou, diagnostické ústavy a tzv. "pasták" (výchovný ústav) pro mladé delikventy. V těchto zařízeních se o děti starají vychovatelé. Děti jim většinou říkají teto. Dnes ve většině případů jsou děti rozděleny do rodinných skupin, kde tráví většinu svého volného času s jedním vychovatelem, který nejvíce nahrazuje rodiče. Ale vychovatelé se v těchto zařízeních střídají. Takže děti nejsou stále s jedním člověkem, jako doma s mámou nebo tátou. Skupiny dětí jsou větší než v obvyklých rodinách. V silách vychovatelů není poskytnout všem tolik pozornosti a individuální péče, jako v normální rodině. Samozřejmě jsou na tom většinou hůře i po finanční stránce. Nemohou si dovolit tolik značkového oblečení a nebo jezdit na výlety a dovolené. Mají zajištěné materiální, finanční a výchovné podmínky tak, aby co nejméně strádali.

2.2. Náhradní rodinná péče

Dokonalejší formou je náhradní rodinná péče. Do této kategorie řadíme *svěření do péče jiné osoby, osvojení (adopce), pěstounská péče a poručenství*.

O svěření do péče jiné osoby rozhoduje soud, který většinou dává přednost příbuzným nebo tomu, kdo je dítěti jinak blízký. Musí prokázat, že se o dítě dokáže starat a

poskytnout mu vše, co potřebuje. Dítě může být svěřeno jedné osobě, ale i manželskému páru. Práva a povinnosti, které vznikají vůči svěřenému dítěti, vymezí opět soud.

2.2.1. Osvojení (adopce)

Osvojení je nejdokonalejší forma náhradní rodinné péče. Jedná se o osvojení dítěte jednotlivcem nebo manželským párem. Mají stejná práva a povinnosti vůči dítěti jako biologičtí rodiče. Dokonce jsou jejich jména napsána do rodného listu osvojovaného. Vznikají tedy mezi dítětem a příbuznými nových rodičů příbuzenské vztahy. O osvojení rozhoduje samozřejmě soud. Manželský pár nebo jednotlivec musí nejméně tři měsíce pečovat o dítě na své náklady, aby se ukázalo, zda vše zvládá bez cizí pomoci a to i po finanční stránce, protože péče o dítě není zadarmo. Osvojení můžeme rozdělit na další skupiny a to na osvojení, které je v mimořádných případech soudně zrušitelné. Toto osvojení je zpravidla u dětí mladších jednoho roku. Důvodem je, že se mohou u dítěte do jednoho roku projevit vrozené vady a nemoci, které se ještě neukázali. **(Nebo biologický rodič projeví o dítě zájem)**. Po jejich zjištění by si mohli náhradní rodiče adopci rozmyslet a zrušit jí. Druhou formou je nezrušitelné osvojení, které se týká většiny případů. A třetím typem osvojení je mezinárodní osvojení. To platí v případech, kdy se pro dítě v jeho zemi, kde žije, nedaří najít náhradní rodinu. “Mezinárodní osvojení je upraveno Úmluvou o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, kterou vypracovala a přijala Haagská konference mezinárodního práva soukromého 29. 5. 1993. V České republice vstoupila tato úmluva v platnost 1. 6. 2000 a spolu se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, umožňuje osvojení dětí do ciziny a z ciziny. U nás funkci zprostředkovatele plní Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně.” (Bubleová, Vávrová, 2010, str.3)

2.2.2. Pěstounská péče

Pěstounská péče se liší od osvojení tím, že v rodném listě zůstávají biologičtí rodiče a není vyloučen jejich styk s dítětem. O důležitých záležitostech, jako je výběr přípravy na budoucí povolání, cestovní doklad, rozhodují zákonní zástupci nebo soud. Pěstounskou péči schvaluje, popřípadě v mimořádných situacích ukončuje, výhradně soud. Za pěstounskou péči dostává pěstoun přiměřenou odměnu. Pěstounem může být jednotlivec i manželský pár. Dítě, pokud již je schopno vyjádřit svůj názor na pěstouna, je jedním z důležitých faktorů při svěřením do péče. Pěstouni se starají o dítě do jeho plnoletosti nebo

dokud studuje. Často se stává, že jsou spolu v kontaktu i nadále. Jen spolu nežijí a pěstoun tedy nedostává žádnou finanční odměnu. Mezi pěstounskou péčí se řadí i SOS dětské vesničky (podrobněji) a pěstounská péče na přechodnou dobu.

„Soud může předběžným opatřením na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu osobám na dobu:

- a) po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat (z důvodu zdravotních, výkonu trestu odnětí svobody a dalších),
- b) po jejímž uplynutí lze podle § 68a zákona o rodině dát souhlas rodiče s osvojením, (souhlas s osvojením lze dát nejdříve šest týdnů po porodu, jde tedy o odložené novorozence, u kterých se čeká na souhlas rodičů s osvojením, kteří nejsou umístěni do předadopční nebo předpěstounské péče),
- c) do pravomocného rozhodnutí soudu o tom, že tu není třeba souhlasu rodičů k osvojení (§ 68 zákona o rodině). Zde se jedná o děti:
  - 1. zpravidla do jednoho roku věku, o které rodiče neprojeví po dobu dvou měsíců od narození žádný zájem a soud zkoumá, zda jim v projevení zájmu nebránila zvláštní překážka,
  - 2. u kterých soud zkoumá, zda rodiče po dobu nejméně šesti měsíců soustavně neprojevovali opravdový zájem o dítě, zejména tím, že dítě pravidelně nenavštěvovali, neplnili pravidelně a dobrovolně vyživovací povinnost k dítěti a neprojevují snahu upravit si v mezích svých možností své rodinné a sociální poměry tak, aby se mohli osobně ujmout péče o dítě.“(Bubleová, 2010)

2.2.3. Poručenství

Poslední formou náhradní rodinné péče je poručenství. Poručník se stává zákonným zástupcem dítěte, ale není povinen se o něj starat. Nevzniká tedy mezi nimi vztah, jako mezi dítětem a rodičem. Poručník má právo a povinnost dítě vychovávat, zastupovat ho a starat se o jeho správu majetku. Pokud pečuje o dítě, tak má stejné právo na finanční podporu jako pěstouni. Poručníka dítě potřebuje v případě, kdy je sirotek, rodiče byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti, byl pozastaven výkon jejich rodičovské zodpovědnosti nebo nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. O poručníkovi rozhoduje soud, jako u všech předchozích forem náhradní rodinné péče. Ovšem poručník musí podávat soudu zprávy o dítěti a to zpravidla v ročních intervalech. Soud informuje o správě majetku dítěte, ale také o jeho osobních záležitostech.

2.2.4. Hostitelská péče

Další formou je tzv. „hostitelská péče“. Tu schvaluje ředitel ústavu, kde je dítě umístěno a úřad obce s rozšířenou působností, který je opatrovníkem dítěte. Dítě je přes víkend, prázdniny a svátky u jiných osob než u rodičů. Ale u těchto rodin není pravděpodobnost, že by si dítě adoptovali a tak tam mělo dítě trvalé bydliště. Úřad před vydáním souhlasu rodinu prověřuje a zkoumá. Většinou žádá o odborné posouzení. Jestliže dítě do ústavní péče umístili sami rodiče či zákonný zástupce, musí být k „Hostitelské péči“ jejich písemný souhlas.

3. Specifika SOS vesniček

Podrobnosti najdete na www.sos-vesnicky.cz

SOS dětská vesnička je pro děti, které nemají vlastní rodinu. Matky se snaží nahradit, jak prostředí a atmosféru rodiny, tak i funkci matky. Dávají především lásku a péči těm, kteří to nejvíce potřebují a těchto dětí je bohužel stále hodně. Za zakladatele SOS dětské vesničky je považován Hermann Gmeiner. „*První SOS dětská vesnička vznikla v roce 1949 v rakouském Imstu.*“ (<http://www.sos-vesnicky.cz/nase-cinnost/sos-detske-vesnicky/>)

SOS vesničky se postupně rozrůstaly a dnes se vyskytují ve 132 zemích. K nám se nějaké informace o nich dostaly až po 2. pol. 60. let. „*V roce 1968 vznikl Kruh přátel SOS dětské vesničky a byla zahájena celonárodní sbírka, jejíž výtěžek měl být použit na výstavbu SOS dětských vesniček. V roce 1974 byly ale SOS dětské vesničky nuceně převedeny pod pravomoc státu a činnost občanského sdružení SOS dětských vesniček byla obnovena až po roce 1989.*

V současné době provozuje Sdružení SOS dětských vesniček v České republice tři SOS dětské vesničky. Nejstarší z nich vznikla v roce 1969 v Karlových Varech – Doubí. V roce 1973 byla do provozu uvedena SOS vesnička ve Chvalčově, malé obci pod vrchem Hostýn ve Zlínském kraji. V roce 2003 pak byla otevřena SOS vesnička v Brně – Mediánkách.“ (<http://www.sos-vesnicky.cz/nase-cinnost/sos-detske-vesnicky/>)

V SOS vesničce v Karlových Varech – Doubí je celkem 12 rodinných domů. Nyní žije ve vesničce 23 dětí se 7mi pěstouny. Aby nebylo tolik domečků prázdných, tak dva obývají rodinné skupiny z dětského domova. I další se snad brzy naplní novými obyvateli. Vesnička prošla organizační krizí. V roce 2005 se musela přeměnit na školící centrum mezinárodní asociace SOS Kinderdorf International, která celosvětově zastřešuje jednotlivé národní asociace SOS dětských vesniček. Svoji činnost obnovila SOS dětská vesnička znovu v lednu 2007 a do vesničky začaly postupně přicházet nové pěstounské rodiny. Proto ještě stále nejsou všechny domečky naplněné. V SOS vesničce existuje i jedna pěstounská rodina, která žije mimo areál SOS vesničky Doubí.

Mají v blízkosti i dva domy s menšími byty pro pěstouny v důchodu a v Dalovicích jeden dům pro odrostlou mládež.

Model SOS vesničky je dlouhodobě založen na čtyřech hlavních pilířích:

Matka – každé dítě má pečujícího rodiče

SOS matka – pěstounka vytváří úzký vztah s každým dítětem svěřeným do její péče a poskytuje mu bezpečí, lásku a stabilitu, kterou potřebuje. Jako profesionální pečovatelka o dítě ovlivňuje směřování vývoje dítěte a řídí chod domácnosti. Uznává a respektuje původní rodinu každého dítěte.

Bratři a sestry – rodinné vazby se přirozeně rozvíjejí

Děvčata a chlapci různého věku žijí společně jako bratři a sestry, biologičtí sourozenci jsou umístěni v jedné SOS rodině. Tyto děti spolu se svou SOS matkou-pěstounkou vytvářejí citové vazby, které přetrvávají po celý život.

Dům – každá rodina vytváří vlastní domov

Dům je domovem pěstounské rodiny, se svou vlastní atmosférou, rytmem a běžnou rutinou. Děti zde zažívají pocit bezpečí a sounáležitosti, dělí se o zodpovědnost, radost i trápení každodenního života.

Vesnička – SOS rodina je součástí společnosti

SOS rodiny žijí společně a vytvářejí podpůrné prostředí vesničky, kde si děti bezpečně mohou hrát a navazovat přátelství.

Rodiny se dělí o své zkušenosti a nabízejí si vzájemnou pomoc.

Prostřednictvím své rodiny, vesničky a obce se každé dítě učí aktivní účasti na životě společnosti.

<http://www.sos-vesnicky.cz/o-sdruzeni/>

Dále se na webových stránkách [sos-vesnicky.cz](http://www.sos-vesnicky.cz) dozvíme něco o jejich projektech.

3.1. Projekty SOS vesničky

SOS vesnička se zabývá i jinými projekty. Mezi tyto projekty patří „Chráníme dětská práva“, „Odcházení z náhradní péče“ a „Více dětí do rodin“.

Dlouhodobý projekt s názvem „Chráníme dětská práva“ se zabývá především rozšířením povědomí o této problematice mezi širokou veřejností a také upřesněním definic práv dětí. Dále usiluje o zajištění dodržování práv dětí a výměnu zkušeností a informací mladých lidí. Sami dobře víme, že dítě, jako každý jiný, má právo na kvalitní vzdělání, rozvoj svých schopností a dovedností, plnohodnotnou účast ve společnosti bez diskriminace, vykořisťování, opouštění, násilí či zneužívání. Bohužel ačkoliv si toto všechny děti zaslouží, existují případy, kdy ke zneužívání, vykořisťování a dalším protiprávním případům dochází nejen u nás, ale v každé zemi i společnosti na světě. *SOS dětské vesničky respektují všechna kulturní a náboženská specifika, proto jsme si vytvořili jednotný rámec založený na širokém interkulturním a interdisciplinárním přístupu* (sos-vesnicka.cz). SOS vesničky pomáhají v prevenci chránit práva dítěte v rámci rodiny, komunity i národních úřadů. Projekt „Chráníme dětská práva“ je zaměřen hlavně na děti a mladé lidi, poskytovatele péče, média a odpovědné státní i samosprávné instituce.

Dalším projektem je „Odcházení z náhradní péče“. Tento projekt je opravdu důležitý a jsem ráda, že existuje. Pro mě samotnou není zcela snadné najít si samostatné bydlení, práci a tak se postavit na „vlastní nohy“. Rodiče jsou mi oporou a hodně mi pomáhají, bez nich bych se určitě nedostala tam, kde jsem nyní. I po finanční stránce mě ještě stále podporují, protože pořád nejsem schopna si vydělat tolik peněz, kolik bych na studium potřebovala. Každý mladý člověk potřebuje pomoc a radu, aby v životě mezi dospělými obstál. SOS vesnička má s případy odchodů mladých lidí z náhradní péče do samostatného života několikaletou zkušenost. Intenzivněji se podporou v osamostatnění zabývá program SOS komunity mládeže a služby následné péče, konkrétně program Polozávislého bydlení. Tyto programy usnadňují mladým lidem vstup do samostatného života, kde nejsou rozdíly mezi „péčí“ a „běžným životem“. Projekt usiluje na prvním místě o zavedení odpovídajícího právního a finančního systému, který bude podporovat celý proces přípravy na odchod z péče. Dále se snaží posílit kompetence mladých lidí potřebných k samostatnému životu. Na třetím místě je potřeba zkvalitňovat a zdokonalovat dovednosti a kompetence poskytovatelů péče, aby mohli podporovat mladé lidi při jejich odchodu z péče. Cílovou skupinu projektu tvoří mladí lidé z náhradní péče v České

republike, dále poskytovatelé péče a organizace, které zprostředkovávají náhradní péči na celostátní, regionální a místní úrovni.

Projekt s celým názvem „Více dětí do rodin“ – zkvalitnění a rozšíření vzdělávání pro pěstouny“ se zabývá vzdělávacími kurzy pro nové zájemce o pěstounskou péči, ale i pro stávající pěstouny. Pěstouni se mají zkvalitňovat a zlepšovat, aby se mohli starat o nové děti a tím rozšířili pěstounskou péči na úkor ústavní, která, jak víme, není nejvhodnější.

Tento projekt proběhl v období červenec 2009 – červen 2010. „Projekt byl v rámci Blokového grantu pro nevládní neziskové organizace podpořen z prostředků Finančních mechanismů EHP/Norska. Zprostředkovatelem Blokového grantu pro NNO je v České republice Nadace rozvoje občanské společnosti. Partnerem projektu je norská asociace SOS dětských vesniček. Projekt byl z Finančních mechanismů EHP/Norska podpořen částkou cca 48 000 Euro“ (viz. <http://www.sos-vesnicky.cz/projekty/vice-deti-do-rodin/>). Kurzy zájemce informují o nových trendech vzdělávání a aktuálních otázkách současné doby. Ovšem kurzy jsou zaměřeny i prakticky. Zjišťují se potřeby a názory na ústavní a náhradní péči mladých lidí žijících v náhradní péči. Díky partneru z Norska máme možnost poznat zahraniční zkušenosti a přenést je tak do českého prostředí. Výsledkem projektu je publikace na téma pěstounské péče, která poslouží v přípravě budoucím pěstounům.

3.2. Finanční odměna pěstounů

Informace o odměnách pro pěstouny jsem našla na www.sos-vesnicky.cz.

Pěstounská péče je specifická i tím, že za péči o děti dostávají přiměřenou odměnu. Tuto odměnu lze z pohledu zákona chápat jako plat. Odměna činní 5,5násobku části životního minima jednotlivce při péči o jedno až tři děti. Za každé další dítě se částka zvyšuje o 0,5násobek dané sumy. Pěstoun tedy získá za péči jednoho až tří dětí částku 17 193 Kč za každé další dítě, které má v péči se odměna zvýší o 1 563 Kč.

Dále může pěstoun požádat o příspěvek na motorové vozidlo pokud pečuje o čtyři a více dětí. Příspěvek činní 70% ceny vozidla, ale maximální částka je 100 000Kč včetně oprav a prokázaných výdajů. Za 10 let však tato částka nesmí překročit 200 000Kč.

Mezi další příspěvky pěstounů lze řadit příspěvek při vzetí do péče. Je rozdělen do tří kategorií dle věku dítěte. Za přijetí do péče dítěte do 6 let je příspěvek 8 000 Kč, od 6 let do 15 let to činí 9 000 Kč a za dítě od 15 do 18 let je výše příspěvku 10 000 Kč.

Děti mají nárok na příspěvek na úhradu svých potřeb. Jedná se o součin životního minima dítěte a koeficientu 1,4 pokud se jedná o nezaopatřené dítě, užívá se koeficient 2,3. Ve výsledku je to pro dítě do 6 let 3 680 Kč, od 6 do 15 let 4 508 Kč a nezaopatřené dítě ve věku 15 až 26 let 5 175 Kč. U dětí do 18 let dostává peníze na děti pěstoun, ale po dosažení plnoletosti chodí přímo do rukou dítěte.

V SOS vesničkách dokonce pěstounské rodiny mají k dispozici plně vybavený rodinný dům. To ale není jediná výhoda. Dále ve vesničce jsou specialisté, kteří pomohou pěstounům, když je třeba a děti jsou pod průběžnou kontrolou. Mezi tyto odborníky patří psycholog, pedagog a popřípadě sdružení zajistí další externí specialisty.

3.3. Výběr matek pěstounek

„... musíme učinit profesi matky-pěstounky v SOS dětské vesničce atraktivní jak v intelektuálním, tak i v duchovním smyslu. Tím musíme vytvořit novou moderní ženskou profesi podobnou profesi zdravotní sestry nebo sociální pracovnice.“

Herman Gmeiner (Příručka, 2004, str. 25)

Podrobnější informace o tom, jaká by měla být matka v Sos dětské vesničce najdete také na www.sos-vesnicky.cz.

Výběr matek do SOS vesničky je velmi důkladný, protože tuto profesi nemůže vykonávat jen tak někdo. Osobnost matky pěstounky musí být vyzrálá, odolná, psychicky i fyzicky zdravá a především schopná dávat lásku. Pěstoun nejprve musí na osobní schůzku, kde si ujasní své představy a má možnost se ptát na cokoli ho zajímá. Tato schůzka je zcela nezávazná. Dále zájemce podstoupí psychologickou diagnostiku, následuje individuální práce s psychologem, kdy psycholog uchazeče podporuje v rozvoji osobnosti. Výběr pokračuje přibližně desetidenním kurzem, kde se budou rozebírat témata, se kterými se často matky v SOS vesničce setkávají. Jsou to např. deprivace, práce se zneužívanými či týranými dětmi, vývojová psychologie, specifika pěstounské péče,... Teprve po překonání všech těchto kroků může vhodná pěstounka na praxi do SOS vesničky. Praxe trvá minimálně 6 měsíců a probíhá pod kontrolou již zkušené matky ve vesničce. Jde vlastně o pozici „rodinné asistentky“. Až v tento okamžik může zájemkyně žádat o zařazení do Evidence žadatelů, vhodných stát se pěstouny, u příslušného krajského úřadu. Poté se vybírají vhodné děti z ústavní péče pro novou matku. Samozřejmě, když si zájemkyně

kdykoli během tohoto, celkem dlouhého, procesu rozmyslí a zjistí, že nechce vykonávat pozici matky ve vesničce, může bez problémů odejít z tohoto procesu. Protože funkce matky v SOS vesničce opravdu není lehká záležitost, mohou ji vykonávat jen ti, kteří projdou celým procesem. Většinou to jsou dvě až čtyři ženy za rok. Ale hlásí se jich kolem 80 ročně.

Dle příručky Sdružení SOS dětských vesniček nová matka-pěstounka absolvuje dvouletý vzdělávací program. Tato příprava se skládá minimálně ze 3 měsíců teoretické výuky z oblasti péče o dítě a 21 měsíců je praktický výcvik v SOS rodinách. Mezi další povinná školení patří minimálně dva týdny alespoň jednou za dva roky. Vesnička poskytuje organizovanou službu minimálně jeden týden školení ročně. Nejdříve však po roce SOS matky ve vesničce, může přebírat zodpovědnost za SOS rodinu. Samozřejmě včetně tříměsíčního teoretického kurzu. (Příručka, 2004, str.27)

Pěstounka musí být ve věkovém rozmezí 25-45let, aby věkem mohla odpovídat skutečné matce pečující o děti. Výhodou je, když má matka zkušenost s výchovou vlastních dětí, avšak vlastní děti pěstounky musí být již v této době soběstačné, protože pěstounka se musí plně věnovat novým dětem, které většinou nejsou úplně bezproblémové a potřebují hodně pozornosti, lásky a pochopení. Pěstounky v SOS vesničce bývají rozvedené nebo ovdovělé a jejich děti jsou již dospělé a ony touží mít další rodinu, které mohou dávat svou lásku a starat se o ni. Mohou to být ale i ženy, které nepotkaly svého životního partnera a chtějí naplnit svůj život domem plným dětí. Dnes je možné žít i s partnerem či manželem v SOS vesničce. Je to přece jenom přirozené a mužská role v rodině je také důležitá. Děti tak mají větší šanci převzít správný vzor a založit si jednou svou vlastní rodinu a dokázat vychovat své děti. A to je to nejkrásnější, co člověk může udělat. Muž se může také stát pěstounem, ale musí projít celým procesem jako jeho partnerka a pak se o finanční odměny musí spolu dělit. Vhodnější je, když partner chodí do jiného zaměstnání, jako v běžné rodině. Tím jde příkladem dětem a také mají jistě lepší finanční situaci a mohou např. podnikat společné výlety. Lze to také udělat tak, že oba partneři chodí na poloviční úvazek do zaměstnání a střídají se o péči dětí. Práce je tedy samozřejmě vítána především jako správný vzor pro děti, ale nejdůležitější je, aby byli pěstouni schopni se plně věnovat dětem a nijak je nezanedbávali.

www.sos-vesnicky.cz

V příručce se dozvíme, že SOS matky-pěstounky mohou trávit dva až tři dny v soukromí mimo vesničku. Je to čas na reflexi. Matky si čas na sebe dělají jednotlivě ale i skupinově. Po minimálně sedmi letech může ředitel SOS vesničky nominovat matku-pěstounku na ocenění prstenem SOS dětských vesniček, která se předkládá ¹ národnímu řediteli.

Jako děti, tak i matky jsou připravovány na odchod z SOS vesničky. Matky-pěstounky jsou připravovány na odchod do důchodu tři až čtyři roky dopředu v podobě osobních pohovorů a seminářů. Ideální je pokud při odchodu odsloužilé matky není v rodině žádné dítě mladší 14-ti let. Vesnička i po jejím odchodu udržuje s matkou kontakt a zve jí minimálně jednou ročně na slavnostní událost. (Příručka, 2004, str.29)

3.4. Vhodné děti do SOS rodin

„Tolik záleží na správném složení SOS rodiny...děti mohou být obvykle umístěny v takovém typu SOS rodiny, který nejlépe vyhovuje jejich potřebám.“

Hermann Geminer (Příručka, 2004, str. 33)

Do SOS dětské vesničky se vybírají jen ty děti, jejichž potřeby mohou být nejlépe uspokojovány v takovémto typu rodiny. Každé dítě se tedy před přijetím do SOS vesničky pečlivě posuzuje. (Příručka, 2004, str.33)

Děti, které patří mezi vhodné do SOS vesničky, jsou ty, které se obtížně zařazují do individuální pěstounské péče či adopce. Jsou to především děti s odlišnou etnicitou, sourozenci či starší děti. Sourozenci sem patří, protože většina rodin, které chtějí přijmout dítě do péče nemají tolik prostředků, aby zajistila oba dva sourozence. Ovšem někdy je sourozenců i více než jen dva, což je mnohem náročnější jak na péči, tak i prostory a finanční náklady. V SOS vesničce se ale se vším počítá. Matky jsou na výchovu více dětí připraveny a materiální prostředky mají k dispozici. Děti s jinou etnicitou již na první pohled nevypadají jako jejich děti. Většina si chce také dítě vychovávat od raného věku sama, jednak tak děti lépe poznají a také je naučí svým zvykům. Starší dítě se hůře adaptuje na nové prostředí, má za sebou pravděpodobně více přesunů a tím způsobených traumat. Mohlo být i nějak zneužíváno či týráno. To vše v dítěti zůstává. Těžko se u něho buduje důvěra a není se čemu divit. Do SOS vesničky většinou přicházejí děti do 10 let, ale starší sourozenci tvoří výjimku. Je zde snaha udržet rodinné vazby, nejen mezi sourozenci, ale i biologickými rodiči, kteří mohou být s dětmi v kontaktu a navštěvovat je, pokud to soud nezakázal. SOS vesnička není vybavena, aby se mohla starat o zdravotně postižené

---

¹ Národní ředitel je jeden v republice. Jde o ředitele všech SOS dětských vesniček v republice.

děti, proto se zpravidla nepřijímají. Pokud se stane nějaké neštěstí v době, kdy dítě ve vesničce již žije, snaží se všichni přizpůsobit podmínky, tak aby tam dítě mohlo zůstat.

Pěstounka na poprvé získává do péče dvě až čtyři děti. Nejdříve po půl roce si může zažádat znovu o registr pěstounů a poté má zpravidla pět až sedm dětí. Existují samozřejmě i výjimky. První půlrok je tzv. adaptační, kdy se všichni navzájem seznamují a poznávají. Budují se pravidla, režim dne, ale také důvěra, bezpečí, láska, jistota a vše, co je pro vazby rodiny důležité. Děti byly většinou po citové nebo jiné stránce frustrovány či deprivovány v původní rodině nebo v ústavním zařízení. Často byly opuštěny svou matkou a pravděpodobně i v těhotenství neměla pozitivní myšlenky o dítěti a netěšila se na ně. Narození do ovzduší lásky a pozitivní přijetí rodiči je jednou z podmínek zdravého rozvoje dítěte. Což je důležité. „Potvrzuje to i dlouhodobá studie doc. Matějčka a jeho kolegů, která mimo jiné zdůrazňuje, že mnoho dětí odmítnutých v předporodním stádiu si přineslo do života poruchy jako alkoholismus, emocionální problémy a závislost na drogách.“ (str. 20, Rheinwaldová, 1993). Dítě již v těle matky vnímá, co si matka myslí, dělá, poslouchá, čte, jí, pije,... Zkrátka vše co dělá. Je její součástí. Dítě nemá žádné jiné jistoty než nás dospělá. Spoléhá se na nás, věří nám, s matkou se cítí v bezpečí, protože tu jedinou dobře zná. Přece jenom s ní bylo 9 měsíců. Líbí se mi přirovnání dětí k ježkům podle Coroline Archerové (2001). Ve své knize píše: “Zraněné děti také často zraňují ostatní, zvláště toho, kdo se jim snaží přiblížit. Jsou vlastně jako ježci: jsou heboučké a jemné uvnitř, ale tvrdé a pichlavé navenek, a to nejvíce, když se cítí ohrožené.“ Vystihuje to v podstatě každého, nejenom děti. Všichni, když se cítí v ohrožení, chtějí se bránit, jen každý tuto situaci řeší trochu jinak. Někdo zvolí útěk, jiný zase boj a další obranu. Děti většinou nemají kam utéct, a tak se snaží alespoň bránit a občas trochu píchnou.

3.5. Přijetí dítěte

Tzv. ²přijímací komise hodnotí, která SOS rodina bude pro péči o dané dítě nejvhodnější. Biologická rodina je zapojena do přijímacího řízení. Především za účelem získání informací o původu dítěte. „Vesnička musí mít k dispozici platný rodný list, osobní dokumentaci a informace o původu dítěte.“ (Příručka, 2004, str.34-35)

---

² Přijímací komise je vedena ředitelem vesničky a dalšími členy jako státní úřady péče o dítě, sociální pracovník, pedagog, zástupkyně SOS matek-pěstounek.

3.6. Jak vypadá SOS dětská vesnička

Když se řekne vesnička, většina lidí si představí klasickou venkovskou vesničku s pár rodinnými domky. Všichni jsou v podstatě sousedé. Mezi sebou se znají a informace se mezi obyvateli šíří velice rychle, ať už se jedná o ty pravdivé či smyšlené. Většina má hned u domu zahrádku a obvykle i nějaká domácí zvířata, jako králíky, prasata, slepice. Když někdo nemá v rodinném domě psa, tak je to výjimka.

SOS dětská vesnička vypadá trochu jinak. Jsou tam sice rodinné domy a malé zahrádky, ale SOS vesnička je na okraji města. Je to takové malé sídliště. Nejedná se tedy o žádnou klasickou vesničku. Všechny u nás v ČR jsou součástí města. V Doubí jsou vedle SOS vesničky ještě další panelové i rodinné domy. Nedaleko je i zahrádkářská osada. Areál SOS vesničky je ohraničený, ale kamarádi se za dětmi bez problémů dostanou. Vstup do SOS vesničky je stále otevřený a tak se dovnitř může podívat každý. Ale dovnitř do domečků už se jen tak nedostanete. Je to stejné, jako by jste šli za někým cizím a chtěli se podívat, v jakém prostředí žije. V SOS dětských vesničkách je přibližně 10 rodinných domů. Přesněji v Karlových Varech – Doubí je celkem 12 rodinných domů, v Brně jich je 10 a v Chvalčově nalezneme 9 domů (<http://www.sos-vesnicky.cz/nase-cinnost/sos-detske-vesnicky/>).

3.7. Sponzoři SOS dětské vesničky

Sama SOS vesnička by pravděpodobně nemohla existovat bez okolní podpory. Pomáhat může každý různou formou. Nemusejí to být jen peníze, ale i oblečení, věcné dary, pořádání akcí, besed, ...

Přímo s SOS dětskou vesničkou spolupracuje Dr.Oetker jako jeden ze sponzorů. Děti např. s nimi zdobily na Mikuláše perníčky, namalovaly sponzorům plakát,...

K dětskému dni dostala SOS dětská vesnička Doubí dva Chevrolety. Tento dar byl i k stému výročí právě Chevroleta. Všichni z nich měli velikou radost. Především kluci, kteří se chtěli hned projet.

3.8. Individuální podpora SOS dětských vesniček

Jednou z možností jak podpořit SOS dětské vesničky je tzv. „zahradník“. „Zahradník“ je typ dárcovské sms. Tato sms stojí 30 Kč a sdružení SOS dětských vesniček získají 27 Kč. Cílem projektu „SOS Zahradník“ je získat finanční prostředky ve prospěch

děti v SOS dětských vesničkách. Takto získané prostředky se použijí pro nákup vybavení či úhradě rozvojových programů pro děti v naší péči. (<http://apps.facebook.com/zahradnik/?installed=1>)

Další možností je se stát patronem SOS dětských vesniček, ale to je jen pro pravidelné dárce (více na <http://www.sos-vesnicky.cz/podporte/individualni-darci/klub-patronu/>).

Také lze podpořit činnosti SOS dětských vesniček zakoupením si nějakého předmětu přes E-shop na <http://www.sos-vesnicky.cz/podporte/eshop/?page=1>.

4. Porovnání dětského domova s SOS dětskou vesničkou

Největší rozdíl najdeme mezi pečujícími osobami. V SOS vesničce, jak již víme, žije s dětmi jen jejich matka pěstounka, popřípadě její partner. V dětském domově je to jinak. Většina dětských domovů postupně přešla na tzv. rodinné skupiny. Stejně jako v SOS vesničce je v rodinné skupině maximálně 8 dětí. Ačkoliv se snaží přiblížit, co nejvíce normálním rodinám, nikdy to nebude stejné. O děti se starají 3 pedagogičtí pracovníci a dva asistenti. Mají mezi sebou i mužské vzory. Pro děti to jsou tety a strejdové. Asistenti se střídají hlavně ve večerních hodinách. Děti tedy v dětském domově nemají jen jednoho člověka, na kterého si zvyknou, ale pedagogové se střídají. „Výchova, na které se podílí více lidí je těžko zásadová.“ (str.23, Rheinwaldová, 1993). Každý je jiný. A tak i jeho pohled a přístup k výchově. I když jsou to vzdělaní lidé a pedagogové mohou mít rozdílné názory. Jeden něco povolí a pro druhého je to naprosto nepřípustné. Děti se tedy učí, na koho co platí a u koho mohou zkoušet to, co u jiného pedagoga si nedovolí. Jinak mohou samozřejmě jezdit spolu za ušetřené peníze na výlety a dovolené. V rodinných skupinách si sami vaří, perou, nakupují, opravují, co se v bytě poškodí, zkrátka jako doma. Děti bydlí na pokoji po dvou a starší děti mají někdy i pokoj samy pro sebe. V dětském domově v Ostrově jsou 4 rodinné skupiny. Každá má svůj byt, který začíná vstupními dveřmi s kukátkem a zvonkem. V bytě je několik pokojů pro děti, pokoj pro tety a strejdy, kuchyň s jídelním koutem a obývacím prostorem, koupelna, záchod. Jako v normálním bytě, akorát zde je více pokojů, protože dětí je hodně. Všech osm by nemohlo být v jednom pokoji. Dětský domov má další dvě rodinné skupiny umístěny přímo v areálu SOS dětské vesničky a čtyři další se nachází v rodinných domcích v Karlových Varech – Tašovicích. Celý název dětského domu je Dětský domov Karlovy Vary a Ostrov. Nyní mají 72 dětí v 10 rodinných skupinách.

<http://www.ddkvo.cz/o-nas/>

5. Volný čas

Pod pojmem volný čas si většina z nás představí něco jiného. Je to zejména proto, že nemá přesné hranice. Obecně lze říct, že volný čas v nás vyvolává příjemné pocity. Někdo může ve svém volném čase rád vařit. Ovšem pro někoho jiného je vaření povinnost, nutnost nebo práce. Existuje několik různých definic volného času, zde některé uvádím, abyste si mohli vybrat, která pro vás bude nejvhodnější.

Některé definice volného času:

„Volný čas je doba, kdy člověk koná činnosti podle své vůle takovou intenzitou, aby si odpočinul, bez záměru produktivity pro prospěch společnosti.“ *Odpocinek – volný čas – rekreace a rekreologie.* [on-line].

„Práce je sféra nutnosti, volný čas pak svobody.“ Karel Marx

„Volný čas je komplex aktivit mimo pracovní, společenské závazky, jimiž se jedinec zabývá ze své vůle, aby si buď odpočinul, pobavil nebo svobodně zdokonaľoval svou tvůrčí kapacitu.“ Joffre Dumazedier

„Volný čas je charakterizován jako časový prostor, s nímž může člověk volně disponovat, v němž by volný čas mohl pro jedince znamenat svobodu... Je také dobou, v níž se individuum může nezávisle na jakýchkoli povinnostech výhradně svobodně realizovat a dělat to či ono, k čemu jej nikdo nenutí a k čemu také není podvědomě nucen.“ (Vážanský, nevydáno, strana 11) <http://www.uzitecny-zivot.cz/dokumenty/pruvodce.pdf>

Tedy volný čas je ta část dne, kdy nemusíme nic dělat nutně. Děláme to jen proto, že se nám chce, že nás to baví. To, že je to dobré i pro někoho jiného je jen plus, ale důležité je, že nás samotná daná činnost uspokojila, mohli jsme při ní relaxovat psychicky i fyzicky, máme z ní radost. Prostě jsme jí dělali, že jsme chtěli. Nepatří sem cesta do i ze školy ani práce, uspokojování primárních biologických potřeb, hygiena, domácí práce ani péče o děti. Pokud to tedy nepatří mezi naše koníčky.

V dnešní době spousta dětí, ale i dospělých neví, co mají se svým volným časem dělat, jak ho smysluplně trávit. Tímto se zabývají různé organizace. Mezi ty nejrozšířenější patří sportovní činnosti v různých klubech. Jsou to, jak kolektivní sportovní hry, tak i

individuální. Dále sem řadíme základní umělecké školy, kde se rozvíjí herecký, hudební, výtvarný ale také i taneční talent. Dalším zprostředkovatelem jsou domy dětí a mládeže, kde nabízejí několik zajímavých kroužků. Většinou jsou však pro děti. V dnešní době se čím dál víc rozšiřují lanové aktivity, které jsou mezi lidmi dost oblíbené. Tzv. animátory, kteří nám pomáhají zvolit vhodné aktivity ve volném čase, potkáme většinou spíše v zahraničí na dovolené. Vymýšlejí programy pro celé rodiny, ale i pro děti nebo jen dospělé. Patří sem celodenní výlet a také dílčí činnosti jen na dopoledne, odpoledne nebo večer. I školy pořádají různé dobrovolné akce.

Ptáte se proč je pro nás tak důležitý volný čas? Především proto, že ten, kdo neví co má dělat, jak se zabavit, tak většinou spadne do nějaké nevhodné skupiny, kde z nudy páchají trestnou činností. Mezi časté skupiny patří delikventi, kriminálníci, alkoholici, gambleři, toxikomani. Vhodně strávený volný čas je prevencí před patologickými jevy. Častěji v neorganizovaném volném čase dochází ke zranění. Někdo může namítat, že i při organizované činnosti se člověk snadno zraní. To je sice pravda, ale instruktoři by měli být kvalifikovaní a zkušení a dopředu upozornit na možná rizika, úskalí a nebezpečí. Určitě by jsme je měli poslouchat a věřit jim, pokud sami nemáme větší zkušenosti v dané oblasti. Když už by k nějakému zranění došlo, tak nejsme nikdy sami a ostatní nám pomohou, poskytnou první pomoc a zavolají odborníky. Dá se tedy říct, že jsme stále v dobrých rukou a relativně v bezpečí. Vhodně trávený volný čas zajišťuje ovšem i psychickou, duševní a fyzickou rovnováhu, která má na člověka blahodárný vliv. Já osobně se cítím dobře především po sportovním výkonu. Celé tělo se mi zaplaví příjemným pocitem endorfinů. Mám radost, že jsem udělala něco pro své tělo, ale i po psychické stránce jsem odolnější. Při sportu komunikujeme s okolím. Ať už jde o závody nebo jen tréninky. Někdo nám fandí, povzbuzuje nás. Nebo na tréninku je přinejmenším s námi trenér či lektor, který nás podporuje a jak se říká „dává nám do těla“. Prostřednictvím sportu můžeme získat nové přátele a kamarády, se kterými se nemusíme vídat jen na tréninku, ale i jindy ve svém volném čase. Samozřejmě to neplatí jen u sportu. Někdo raději hraje na hudební nástroj, kreslí, chodí na keramiku, do sboru, na balet, do divadla, na masáž, vyšívá,...A u všeho si může najít dobré přátele, které vidí rád. Má si s kým popovídat, zajít na kávu. Tedy vhodně umí využívat svůj volný čas.

Nejdůležitější je vliv rodiny a okolí. Některé rodiny podnikají společné výlety, odpoledne chodí do přírody, hrají spolu společenské hry, dívají se na televizi. To vše je přínosné. I sledování některých televizních pořadů, ale musíme dbát na správný výběr. Musíme brát ohled na věk dítěte, aby danému pořadu rozumělo a něco nového mu to

přineslo a také na zájmy. Záleží na našem životním stylu. Na co jsme zvyklí z rodiny, jaké vzory chování máme. V některých rodinách je situace komplikovaná. Když se o děti stará jen jeden z rodičů, nemůže stihnout úplně vše. Nelze zajistit úklid, vaření, nákupy, pomoci s domácími úkoly, něco společně podniknout a ještě chodit do práce a vydělávat peníze. Proto se o volný čas dětí zajímá tolik organizací.

Náš výběr činnosti ve volném čase hned po rodině ovlivňují vrstevníci. Tady hrozí riziko, že se dítě chytne nevhodné skupiny. Především v období puberty, kdy experimentují a chtějí vše vyzkoušet a zažít. Ale vrstevníci můžou mít i pozitivní přínos. Někdo dokáže strhnout celou skupinu. Na takové členy bychom se měli zaměřit a zaujmout je nějakou zábavnou činností, do které by se všichni rádi zapojili.

Mezi několik pohledů na volný čas patří ekonomický směr. Existuje značkové oblečení speciálně pro volný čas, přibývá hotelů a penzionů ve střediscích, existují různé cestovní kanceláře,... Záleží jen na nás, kolik chceme investovat. Z koupi speciálního vybavení má člověk radost. Někomu stačí jen to a místo další zážitků, které nyní může mít se raději jen vystavuje před fotoaparátem. Na sjetí svahu na lyžích nemá odvalu. Pravděpodobně stačí, když ukáže fotky, jak je na horách s nejnovější výbavou. Avšak pro ty, kteří si takovýto komfort nemohou dovolit, jsou různé půjčovny či bazary, kde nutné vybavení seženeme za mnohem příznivější ceny. Nemusíme ani cestovat nikam daleko do zahraničí. I u nás v ČR je spousta zajímavostí a krásných míst, kde zažijeme příjemné okamžiky. A odneseme si více zážitků než jen z fotografií, kde stojíme na svahu v Alpách.

5.1. Volný čas v Karlových Varech

S Prirodou.cz byly děti z SOS vesničky na několika akcích během roku 2010. Některé byly jen jednodenní, ale některé i na celý víkend. Na podzim se konala víkendová akce v obci Radošov. Zde byly děti ubytovány v kempu hned vedle řeky Ohře. Tématem byla voda. K tomuto tématu byly zdejší podmínky ideální. Děti se dozvěděly něco o vodním cyklu, zvířátkách, které zde žijí, čím a jak se živí. Kdy je pro nás voda užitečná, ale i jak může voda uškodit např. povodně. Při zkoumání si i zasoutěžily a v neděli plné zážitků a nových informací jely zpět domů.

Další akce proběhla v okolí Božídarského rašeliniště. Zde se děti dozvěděly o nebezpečí vysušení rašeliniště.

Děti se seznámily také s tématy odpadu a znečištění životního prostředí, poškozování přírody a její ochranou, faunou a florou v blízkém okolí. Poslední konaná akce byla shrnovací a reflexní. Lektoři pomocí kvízu, zkoumali co vše si děti pamatují.

Dále zjišťovali, co by děti dále zajímalo a která z akcí se jim nejvíce líbila. Na závěr byli všichni odměněni diplomy a malými dárečky.

Všechny akce se uskutečnily v rámci projektu Environmentálně výchovný vzdělávací program zaměřený na mládež školního věku z SOS Dětské vesničky Karlovy Vary – Doubí, který byl podpořen příspěvkem z rozpočtu Karlovarského kraje – odboru životního prostředí a zemědělství na úseku environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO).(www.prirodou.cz)

V Karlových Varech je, jako ve většině měst, dům dětí a mládeže. Dalo by se říci, že je to nejrozšířenější instituce, která se zabývá výchovou, vzděláváním a smysluplným trávením volného času především dětí. Do domu dětí a mládeže chodí i pár dospělých. Nejčastěji jsem se setkala s dospělými modeláři a poté se sportovci v posilovnách. Pracoviště Domu dětí a mládeže Karlovy Vary je rozděleno na dvě místa. Hlavní sídlo domu dětí a mládeže je v Rybářích, Čankovská 35/9 . Vedle budovy je asfaltové hřiště, které se moc nevyužívá. Budova má tři patra. V přízemí jsou lodní modeláři i s keramikou v jedné dílně. Dále tu nalezneme taneční místnost a šatnu. Ve druhém patře jsou kanceláře zaměstnanců a jedna místnost pro výtvarné činnosti. Ve třetím poschodí na nás čeká taneční sál pro rokenrol. Prakticky hned za budovou je sportovní areál Rolava. Rolava je přírodní koupaliště. V areálu je hřiště na plážový volejbal, umělé kluziště, horolezecká stěna, dráha na in-line brusle o délce 1250m, hřiště na petanque, tenisové kurty, dětské hřiště, obří šachy, kuželky, člověče nezlob se, travnaté plochy na míčové hry, písčné pláže. O tomto areálu jsem věděla již delší dobu, ale kde je ddm v Karlových Varech jsem zjistila až nedávno, když jsem ho potřebovala najít nejen kvůli této práci. Proto si myslím, že areál Rolavy je navštěvovanější a mezi obyvateli více známý. Především se využívá in-line dráha.

Druhé pracoviště je umístěno na adrese Stará Role, Rolavská 295.

V létě využívá dům dětí a mládeže základnu Vladař Záhořice a základnu Studánka u Aše v pronájmu Města Karlovy Vary k letním táborům.

Seznam zájmových kroužků na školní rok 2010/2011

- Aerobik - Fitness team malý
- Aerobik - děti - začátečnice
- Aerobik - pokročilé I.
- Aerobik - pokročilé II.
- Aerobik - juniorky

- Akvaristický - teraristický
- Angličtina
- Astronomický
- Bicí nástroje - hra
- Břišní tance - začátečnice, pokročilé
- Cvičení maminky a děti
- Dramatický kroužek
- Florbal do 5 třídy ZŠ
- Florbal od 6. třídy ZŠ
- Folklor - Holoubátka
- Folklor - Blešky
- Folklor - Dětská Dyleň
- Folklor - Jeleni v Dyleni
- Folklor - Dětská lidová muzika
- Hokejbal
- Chovatelský
- Jóga pro dospělé
- Judo
- Ju-jitsu/ Kick box
- Keramika
- Keramika na kruhu
- Keramika pro dospělé
- Klub mladých táborníků
- Kroužek mladých myslivců a přátel přírody
- Kurz moderních výtvarných technik
- Kytarový kroužek
- Lodní modeláři
- Magic
- Moderní gymnastika
- Moderní výtvarné techniky pro děti
- Motokáry
- MYŠÁČEK pro děti s rodiči
- Odbíjená
- Paličkování
- PC - začátečníci
- PC - pokročilí
- PC - grafika
- Pilátes II.
- Pilátes I.
- Pohybová průprava
- Pony klub
- Rokenrol - začátečníci
- Rokenrol - formace dívek
- Rokenrol - taneční páry
- Rybářský
- Stolní tenis
- Šachy
- Šerm
- Show dance
- Taneční soubor - MLSÍČEK
- Taneční soubor - MLSÍK

- Taneční soubor - MLS
- Taneční soubor - SMLS
- Vodácký kroužek
- Výtvarný kroužek pro mladší děti
- Výtvarný kroužek pro školní děti
- Zulu dance
- Železniční modeláři
- Radioklub (Sedlecká 5, KV)

(Viz. <http://ddmkv.cz/zajmove-krouzky>)

Rozdíl mezi organizacemi, které se zabývají volným časem, je nejen v tom, na jaké věkové kategorie se zaměřují, ale i finanční a samozřejmě podle různorodých činností. Co se týká financí, děti většinou platí dvakrát do roka za kroužek, který navštěvují. Vždy na začátku pololetí. V domě dětí a mládeže jsou kroužky, které jsou různě finančně náročné. Cena kroužku se odvíjí od potřebných pomůcek. Někdy se jedná i o příspěvek na cestování, když se děti účastní soutěží. Ze své praxe vím, že většinou zájmový kroužek na pololetí stojí zhruba 200Kč, což podle mě není moc. Když si vezmete, kolik utratíte za půl roku sportovního cvičení jako je např. zumba, pilates, bosu,...Jedna hodina stojí cca 50 Kč. Pokud chodíte na cvičení pravidelně jednou týdně, tak vás to vyjde na zhruba 1000 Kč. Samozřejmě většinou částí zákazníci mají slevové permanentky. Ale i tak to bude rozhodně více peněz než za zájmový kroužek v domě dětí a mládeže. Kam děti většinou docházejí dvakrát v týdnu.

Klub moudrého hraní je nedaleko SOS dětské vesničky. Tento klub je pro děti do 6 let a rodiče. Klub pořádá různé akce, semináře. Každý den má jiný rozvrh a hodiny jsou rozděleny podle věku dětí. Zabývají se pedagogikou Montessori a PlayWisely. Je zde i sídlo spolku Wlaštovka (spolek pro založení Waldorfské školy).

Mateřské centrum sídlí v ulici Kolárova 17, Karlovy Vary. Přípravují příměstské tábory, které uvítají především rodiče s mladšími dětmi. Tábory jsou levnější než ty klasické, což je určitě také výhoda.

Základní umělecká škola Antonína Dvořáka je přímo na jedné základní škole v Karlových Varech. Jsou zde pro zájemce tyto zájmové obory: hudební, taneční, výtvarný a literárně dramatický.

Existuje několik oddílů tělovýchovné jednoty. Zde uvádím ty, které můžete nalézt v Karlových Varech:

TJ Lokomotiva Karlovy Vary se věnuje šermu, kopané, TJ Slovan Karlovy Vary je klub kuželkářů, ale je to i plavecký a badmintonový oddíl. Dalším je oddíl moderní gymnastiky TJ Slavia Karlovy Vary.

SK Liapor Witte Karlovy Vary se specializuje na nohejbal pod vedením pana Jana Vankeho.

Fotbalový oddíl se jmenuje SK Buldoci Karlovy Vary.

Wattsenglish for children dělá kurzy angličtiny pro děti i rodiče, pořádají tábory, mají klub pro děti. Mezi svými členy mají rodilé mluvčí, ale v týmu jsou i češi, kteří mluví anglicky (<http://www.wattsenglish.com/>).

- SOS dětská vesnička Doubí

Legenda: 1 Karlovy Vary DDM čapkovská

2 Stará Role DDM

3 Mateřské centrum

4 Základní umělecká škola

5 Nohejbalové hřiště, Fotbalové hřiště, Tenisové hřiště Liapor

6 ZŠ Dvory

6. Společnost a SOS dětská vesnička

Facebook se stal fenoménem a téměř každý mladý člověk ho dnes využívá.

Informace se zde šíří opravdu rychle.

Společenskou světovou síť navštěvují i obyvatelé SOS dětských vesniček. Pracovníci SOS vesniček prostřednictvím Facebooku informují okolí o svých činnostech a novinkách.

Podle mě si jich tak všimne více lidí než někde jinde. A tak je možné, že na odkaz SOS dětské vesničky narazí někdo, kdo o ní doposud neslyšel. Může se tak dozvědět něco o jejich činnostech a dozví se, jak je může podpořit, popřípadě se od něho dozví nové informace i další jeho kamarádi a známí. Také jsou zde odkazy na jejich čtvrtletní zpravodaj, kde se můžete dozvědět o činnostech jednotlivých sos dětských vesniček u nás a také Komunitě mládeže v Brně. Dále se tu dozvíte novinky, jako je výběr nových maminek do SOS vesničky a jak můžete celé sdružení SOS dětských vesniček podporovat.

Praktická část

Před koncipováním celé praktické části, jsem zjišťovala, zda SOS vesnička Doubí nechce ode mne s něčím pomoci, něco zjistit, vylepšit, navrhnout nějaký plán či projekt. Domnívala jsem se, že bych tuto práci mohla zaměřit tak, aby byl nějaký konkrétní praktický užitek a tím prospět obyvatelům SOS dětské vesničky. Nejprve jsem oslovila paní ředitelku SOS dětské vesničky Doubí, poté jsem se ptala i pane pedagoga. Avšak nikdo mi žádné přání neřekl. Zvolila jsem si tedy vlastní otázky, které mne nejvíce zajímaly a na ty hledala odpovědi.

7.1. Cíle praktické části:

Porovnat, jak kvalitním a smysluplným zájmovým kroužkům a v jaké míře se věnují děti z SOS dětských vesniček a jak děti z běžných rodin.

Přiblížit prostředí SOS dětské vesničky a běžný denní chod i volnočasové aktivity zdejších rodin z SOS vesniček..

Výzkumné otázky:

Jak se liší rozložení zájmů kroužků běžných rodin s SOS rodinami?

Jaká je angažovanost dětí v zájmových kroužcích?

Jaký je skutečný zájem dětí o zájmové aktivity ve volném čase?

Jak vypadá běžný den rodin v SOS dětské vesničce?

7.2. Cíle, metody, respondenti , způsob zadávání dotazníku

Jako výzkumné metody jsem zvolila dotazník, polostrukturované interview, které je spojeno i s pozorováním (viz. Miovský, 2006)

Dotazník byl určen pro všechny děti SOS vesničky Doubí a kontrolní skupinou byly děti z běžných rodin. Obsahuje otázky otevřené i uzavřené. Většina otázek je ale uzavřených, aby respondentům nezabíralo vyplňování tolik času. Dle Chrásky jsem použila uzavřené otázky polytomické, polouzavřené, škálové a jednu stupnicového typu. Z obsahového hlediska jsem zvolila otázky, které zjišťují fakta. (viz. Chráska, 2007, str. 163-171)

Zvolila jsem polostrukturované interview podle Chrásky (2007, str.183). Měla jsem připravené otázky, ale použila jsem i pár doplňujících otázek, které mne v danou chvíli napadly podle předchozí odpovědi.

Mým cílem bylo získat odpovědi na mé otázky, které jsem nikde jinde nenašla.

Snažila jsem se také poznat chod rodin SOS vesničky za běžného dne, přála jsem si, aby mi bylo umožněno navštívit rodinu nebo alespoň některou volnočasovou akci, která se koná v SOS vesničce. Bohužel toto mi nebylo zcela umožněno. Z rozhovoru s pedagogem jsem pochopila, že SOS dětské vesničky jsou terčem nadměrného zájmu médií a výzkumníků, a proto bojují o své soukromí a brání se pronikání cizího vlivu. Nemůžeme se ale divit, neboť většině lidí by bylo také nepříjemné, kdyby s nimi celý den trávila nějaká cizí osoba. Tak jsem se mohla něco více dozvědět pouze zprostředkovaně od pane pedagoga, který mi odpovídal na mé otázky a vyprávěl, jak to u nich vlastně chodí.

Také ze stejného důvodu časového zaneprázdnění a neochoty se neuskutečnily rozhovory s matkami.

Dotazníky jsem dala dětem do SOS dětské vesničky v Doubí přes paní asistentku koncem února a jako srovnávací skupinu jsem zvolila děti z místní základní školy, které jsem kontaktovala začátkem března. Dotazníky z SOS vesničky se mi navrátily po třech týdnech. Vyplněné dotazníky od srovnávací skupiny dětí jsem měla hned po jejich vyplnění. Matkám ve vesničce jsem dotazníky nedávala, protože svůj volný čas se snaží přizpůsobit především dětem. Chtěla jsem s pár matkami mluvit osobně a vést také polostrukturované interview s pozorováním celé jejich rodiny během všedního dne. Bohužel ani osobní kontakt nezapůsobil a matky-pěstounky mne odmítly. Krátké interview se mi podařilo provést pouze s panem pedagogem dne 4. dubna, při kterém jsem se dozvěděla další zajímavosti, které najdete na str. 42. Samotné interview trvalo přibližně hodinu.

Vrátila se mi 1/3 vyplněných dotazníků. Dohromady jsem jich rozdala 23 v SOS dětské vesničce Doubí (všem dětem). To znamená každému dětskému obyvateli. Ovšem jsem nemohla dotazníky předat osobně. Nejprve je musela vidět paní asistentka, která je pak rodinám sama předala. Takto neosobní přístup byl dle mého názoru důvodem nízkého zájmu o vyplnění dotazníků. Nejspíše je k ničemu nemotivují a nechtějí věnovat pár minut pro vyplnění. Ani nevědí, pro koho jsou. Možná, že kdybych jim je mohla dát osobně, více dětí by se do vyplnění pustilo.

Kvůli nízké návratnosti jsem poslala dotazníky i do SOS vesničky v Medlánkách i Chvalčově a požádala je o jejich vyplnění. Bohužel ani zde jsem neměla vysoký úspěch,

protože děti jsou prý zahlceny vším možným a nemají čas vyplňovat dotazníky a dělat podobné aktivity. Avšak se mi přece jenom 8 vyplněných dotazníků vrátilo.

Získávání dotazníků od dětí ze základní školy Dvory bylo pro mne mnohem snadnější. Měla jsem s nimi přímý kontakt, nejprve jsem je oslovila, vysvětlila, o co se jedná a i pomohla s vyplněním, když si někdo nevěděl rady. Děti, které si vyzvedávaly rodiče, většinou neměli čas, protože pospíchali na autobus, zájmový kroužek nebo k lékaři. Ostatní děti byly zvědavé, co to je za papíry a tak chodily za mnou i samy. A za vyplnění jsem dala každému bonbon.

Snažila jsem se vybrat skupinu „průměrných jednotek“ (viz. Chráska, 2007, str.22). Základní Škola Dvory je nejbližší základní škola SOS dětské vesničky. Tedy si myslím, že děti mají podobně dostupné různé zájmové kroužky, které mohou navštěvovat. Co se týká výsledků, metoda „průměrných jednotek“ sběru dat je poměrně méně věrohodná, protože dokázat, že vybraný objekt je typickým reprezentantem základního souboru, je téměř nemožné.

Vzhledem k velice malému počtu dostupných respondentů (vysvětlení výše) i okolnosti, že nebyly získány výsledky od všech dětí Sos vesničky, můžeme výsledek považovat za orientační a méně věrohodný.

Hypotézy

H 1) Rodiče z běžných rodin nechají dětem možnost samostatně si vybrat svůj zájmový kroužek.

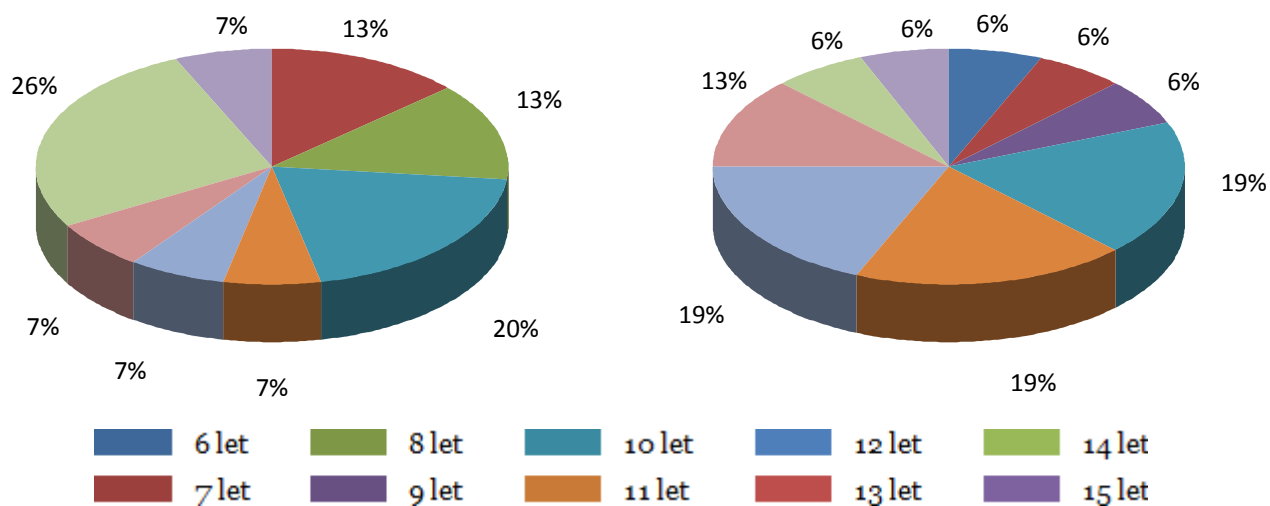
H 2) Mezi nejčastější aktivity dětí budou patřit sportovní činnosti, jako jsou různé míčové, kolektivní sporty, ale i soutěživé disciplíny pro jednotlivce.

H 3) Děti hodnotí zájmové kroužky jako oblíbenou činnost.

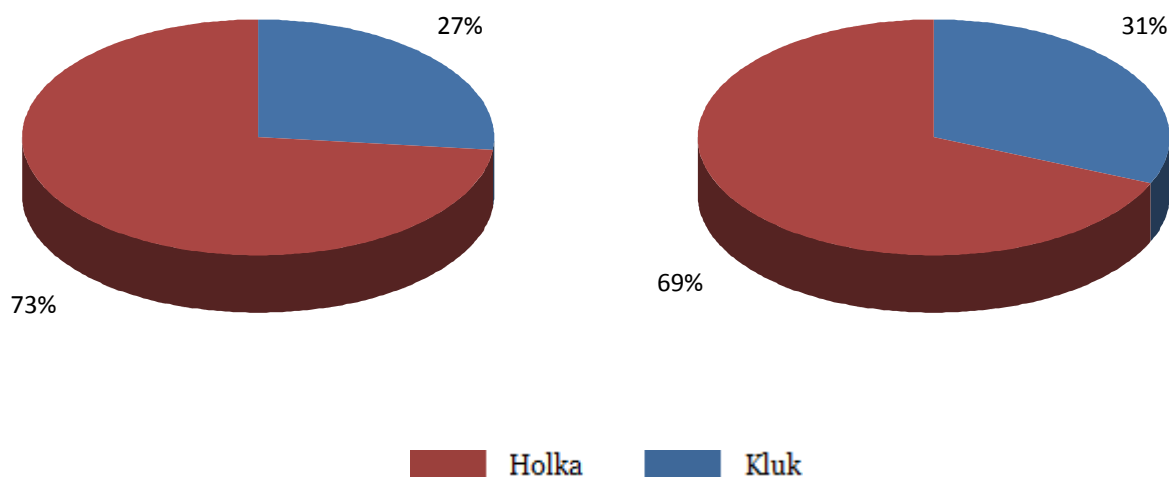
7.3. Vyhodnocení dotazníků

Věk

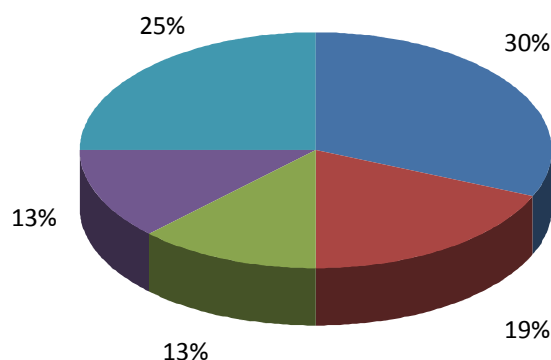
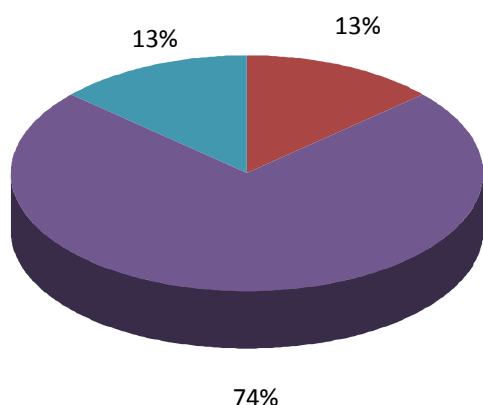
Všechny dotazované děti byly žáky (školou povinné). Věkově není vzorek zcela homogenní, ale v obou skupinách zahrnuje stejné věkové kategorie.

Pohlaví

Většina byla holčiček, které jsou ochotnější vyplnit pár otázek. Porovnáme-li oba vzorky, poměr dívek a chlapců se příliš neliší.

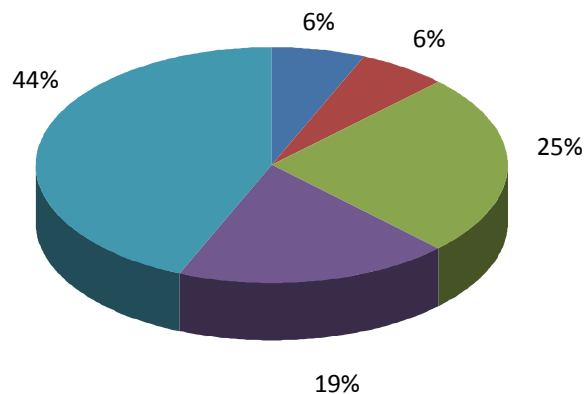
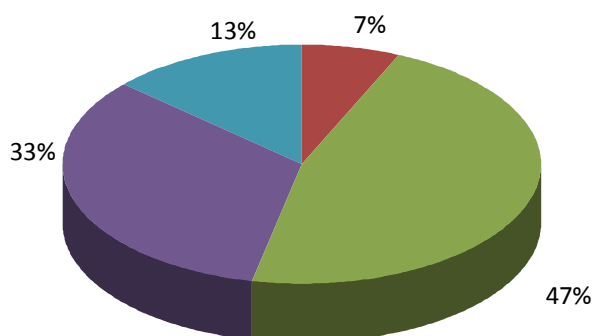
Navštěvuji pravidelně zájmový kroužek

■ Vůbec nebo vyjímecně   ■ Jen o víkendu   ■ Denně
■ Jedenkrát týdně   ■ Několikrát týdně

Děti z SOS dětských vesniček navštěvuji zájmové kroužky častěji, potěšující je, že zde není ani jedno dítě bez kroužku, zatímco 30 procent dětí, žijících v rodině, kroužek nenavštěvuje. Domnívám se, že jedním z důvodů je, že matky-pěstounky jsou v oboru výchova proškoleny, znají důležitost volnočasové výchovy a navíc dokáží dětem lépe poradit s výběrem vhodného kroužku než nezkušení rodiče.

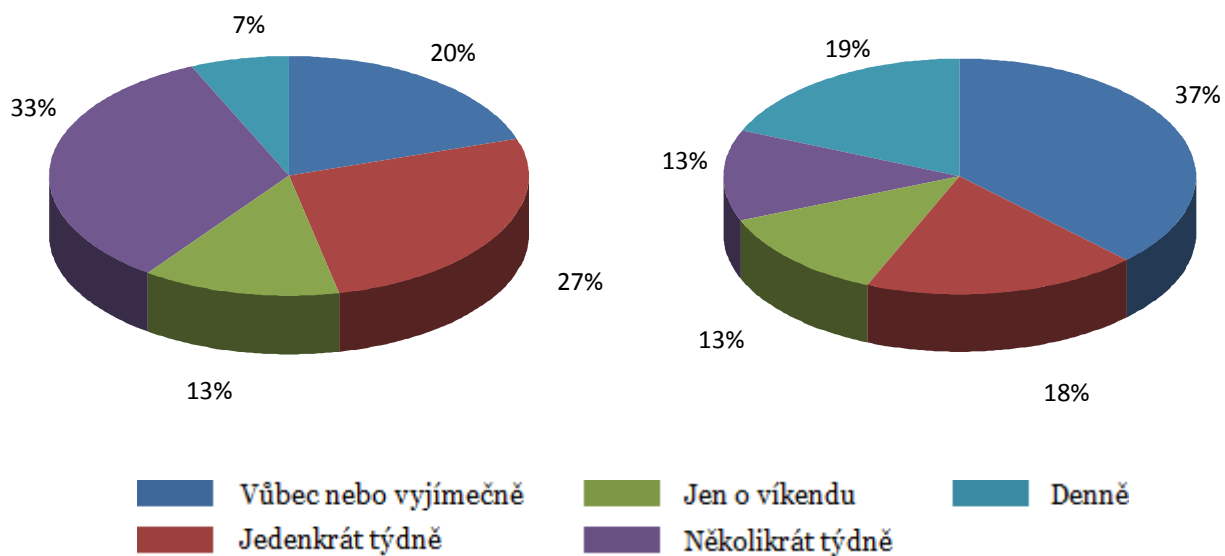
Jsem s kamarády venku

■ Vůbec nebo vyjímecně   ■ Jen o víkendu   ■ Denně
■ Jedenkrát týdně   ■ Několikrát týdně

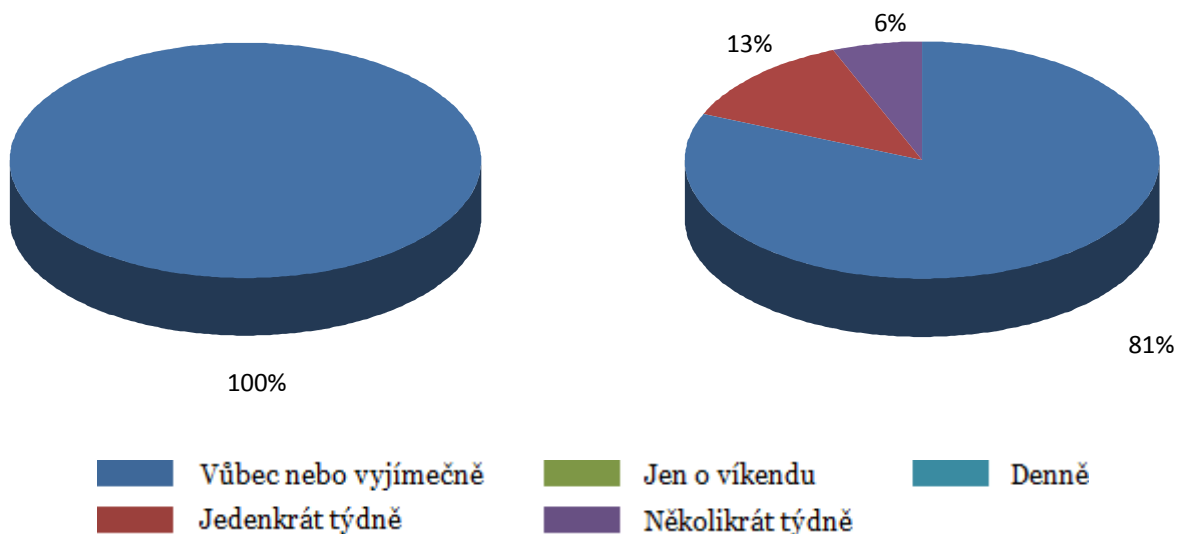
Většina dětí, když může, tak tráví svůj volný čas s kamarády venku, ale hodně dětí z SOS vesniček mají přes týden hodně zájmových kroužků a proto chodí ven spíše o víkendu.

Jsem doma u počítače

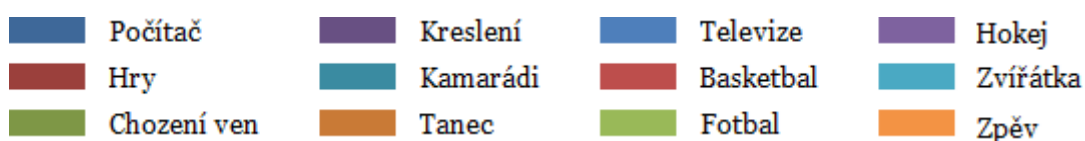
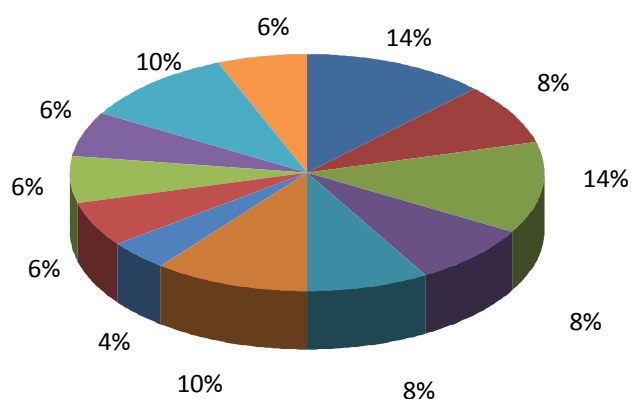
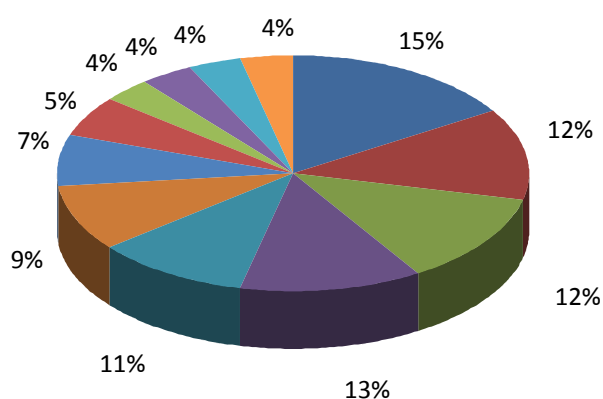
Myslela jsem si, že budou děti u počítače častěji než uvedli v dotaznících. Navíc je patrné, že děti z SOS vesniček využívají počítač doma méně často než děti z běžných rodin. Důvodem může být menší možnost dostat se k počítači při větším množství dětí v rodině, ale také to, že matky pěstounky si uvědomují nebezpečí přílišného používání počítače a vedou děti k jiným aktivitám ve volném čase.

Chodím do školního klubu

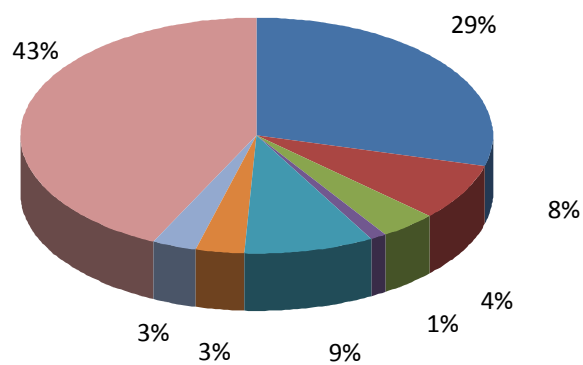
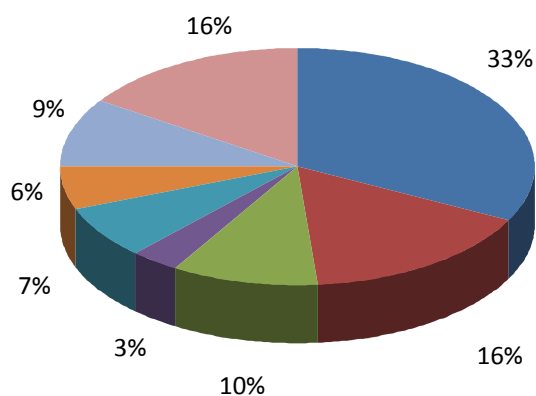
Školní klub dnes již navštěvuje jen málokdo. Spíše se organizují zájmové kroužky, výlety či soutěže pořádané školou. Děti z SOS vesniček mají volný čas vyplněn jinými aktivitami, proto klub nenavštěvují.

Mé nejoblíbenější činnosti jsou

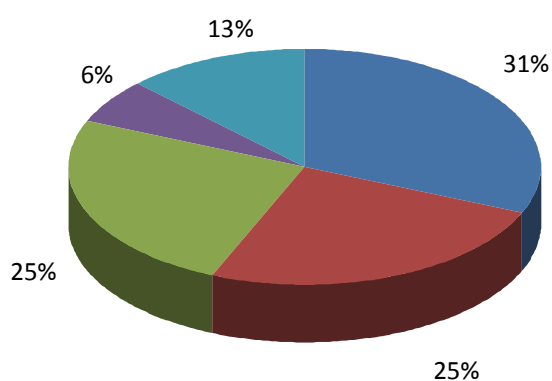
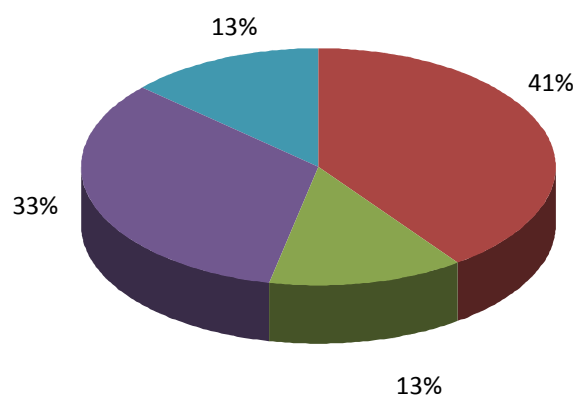
Každý má v oblíbě něco jiného. V podstatě u každého se objevily nějaké pohybové aktivity, přestože počítač se umístil na prvním místě. Celkově se rozvrstvení činností obou skupin příliš neliší.

Průměr přibližně strávených hodin týdně

V průměru nejvíce času děti stráví sportovními aktivitami a počítačem. Ale věnují se i dalším aktivitám. U dětí z SOS dětských vesniček zabírá počítač méně času.

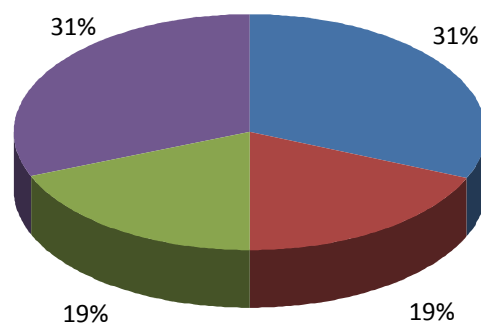
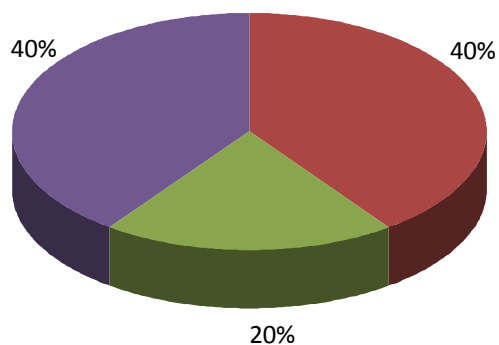
Navštěvuji své kroužky ... týdně

■ Nenavštěvuji
 ■ 2 - 1x
 ■ 3x
 ■ 4x
 ■ 5x

Nejčastěji všichni navštěvuji své zájmové kroužky 1-2x týdně. Jsou ale i tací kteří mají zájmový kroužek každý den.

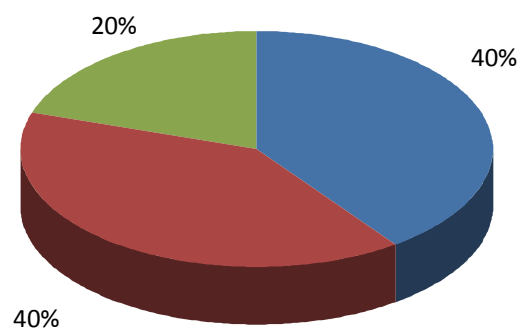
Mám ... zájmových kroužků

■ Žádný
 ■ 1
 ■ 2
 ■ 3 a více

Většina dětí má 3 zájmové kroužky. Děti z SOS vesničky, které mi byly ochotny vyplnit dotazníky, navštěvuji zájmový kroužek.

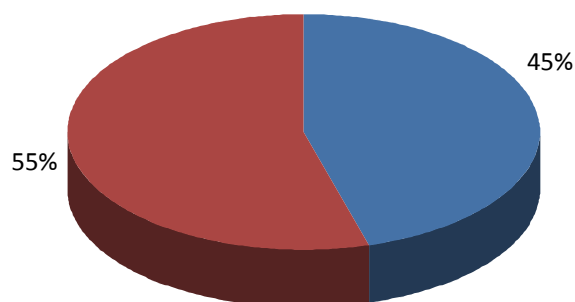
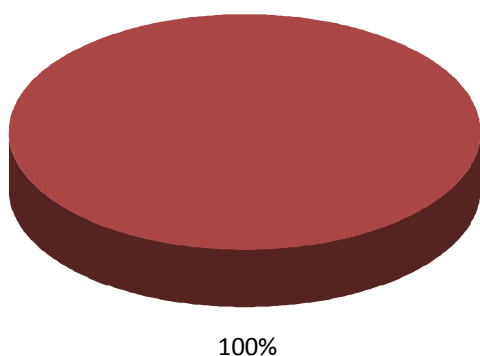
Nenavštěvuji žádný zájmový kroužek kvůli ...

■ Nedostatek finančních prostředků
 ■ Nedostatek času
 ■ Žádný mi nevyhovuje

Děti, které nemají zájmový kroužek, uvedly, že je to kvůli nedostatku času, nedostatku peněz a nebo jim žádný nevyhovoval.

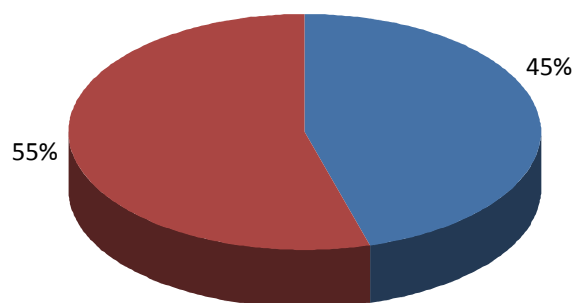
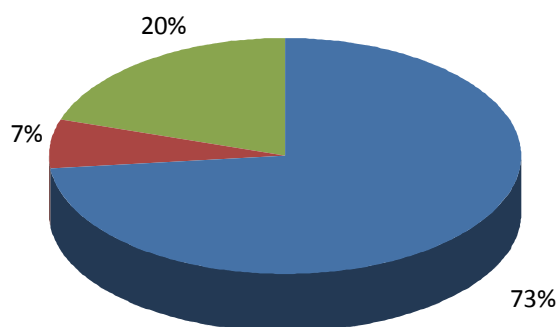
Musím chodit na kroužek, který mě nebaví

■ Ano
 ■ Ne

Většina dětí navštěvuje kroužky, které je baví. Bohužel se najdou i tací, kteří musí chodit někam, kam sami nechtějí. Děti v SOS vesničkách mají kroužky pravděpodobně vybrané přiměřeněji svým zájmům, neboť si ani jedno nestěžuje, že ho kroužek nebaví.

Kdo vybral můj zájmový kroužek

Rodiče / pěstouni

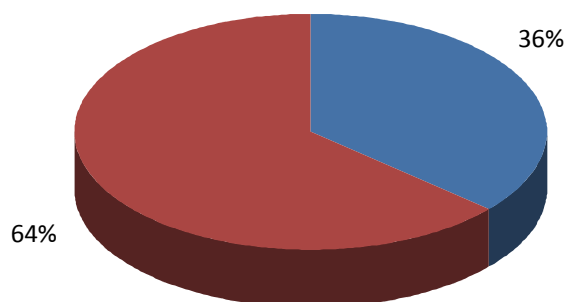
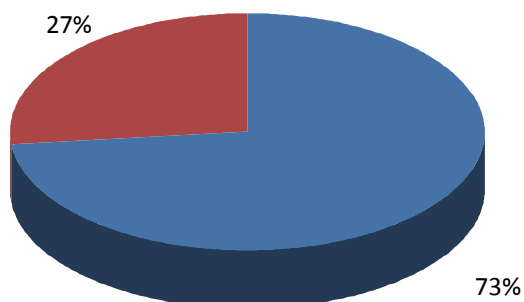
S kamarády jsme se domluvili

Já sám

Pan / í učitelka mi ho doporučila

S výběrem správného zájmového kroužku ve většině pomáhal rodič či pěstounka.

Kontrolují rodiče mou docházku do kroužku

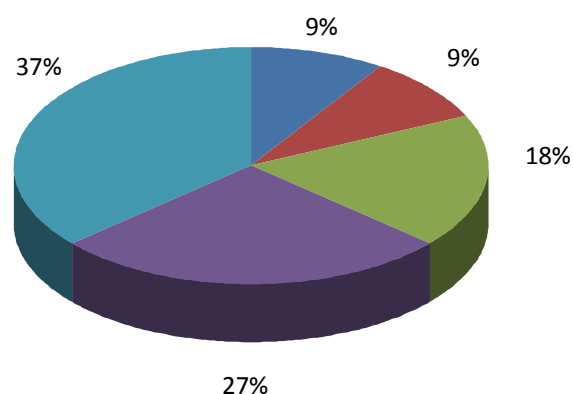
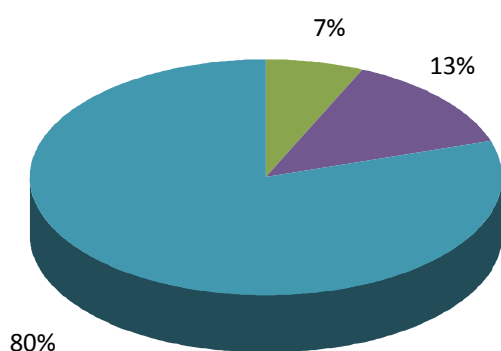

Ano

Ne

Když už se dítě na něco přihlásí, tak rodiče/pěstouni chtějí, aby tam chodilo a proto mají přehled o jejich docházce. Rodiče dětí z běžných rodin mají však dle výpovědí dětí situaci méně pod kontrolou.

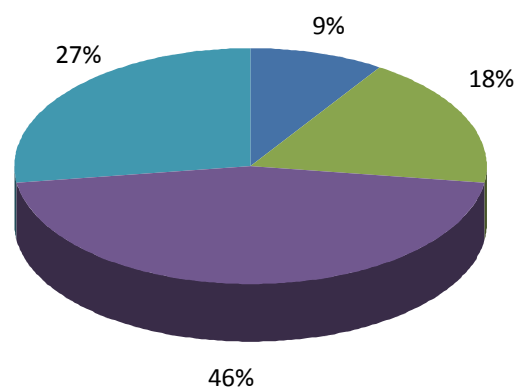
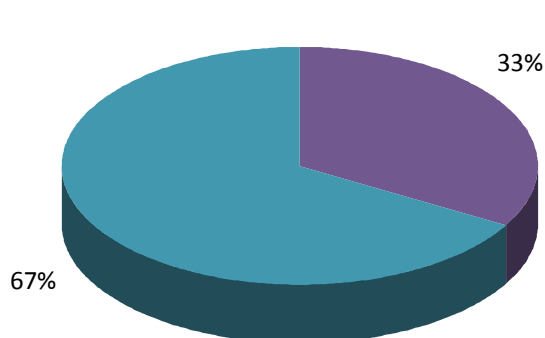
Jak mě baví zájmový kroužek

■ Ne, vůbec   ■ Trochu   ■ Ano, vždy
■ Spíše ne, málo   ■ Většinou ano

Obecně lze říci, že děti baví to, co dělají, ale najdou se i určité výjimky mezi dětmi z běžných rodin.

Do jaké míry se zapojuji

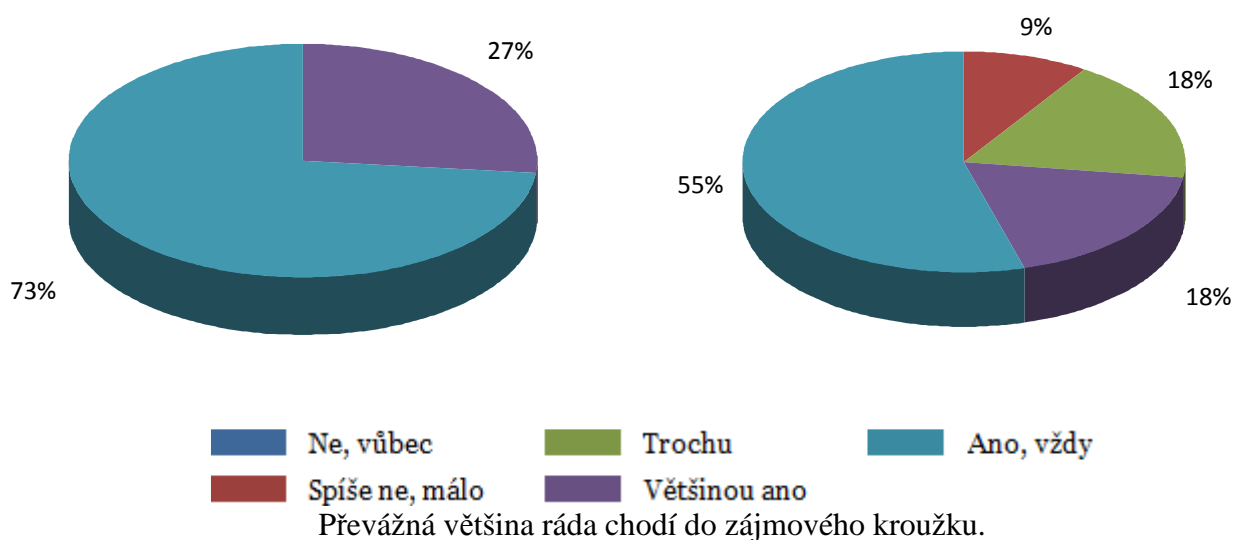

■ Ne, vůbec   ■ Trochu   ■ Ano, vždy
■ Spíše ne, málo   ■ Většinou ano

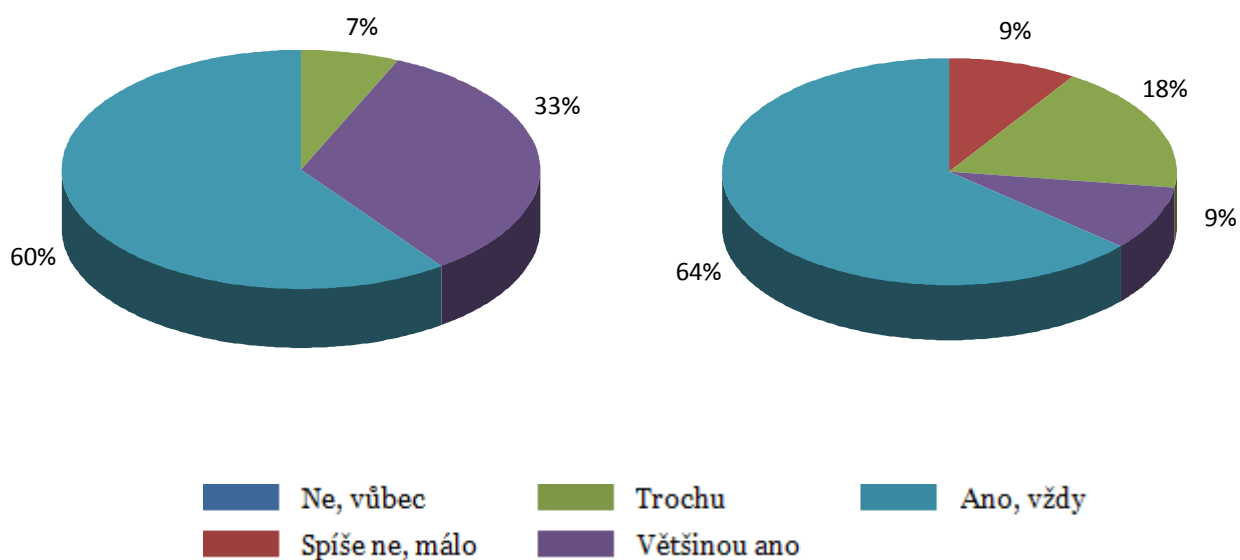
Opět se většina zapojuje do činností, ale tomu, komu se nechce danou činnost raději vynechá.

Navštěvuji ho rád

Vidí rodiče mé výsledky

Všichni rodiče mají příležitost zjistit, jak se jejich dítě zlepšuje a vidět jeho výsledky.

Znění hypotéz:

H 1) Rodiče z běžných rodin nechají dětem možnost samostatně si vybrat svůj zájmový kroužek.

H 2) Mezi nejčastější aktivity dětí budou patřit sportovní činnosti, jako jsou různé míčové, kolektivní sporty, ale i soutěživé disciplíny pro jednotlivce.

H 3) Děti hodnotí zájmové kroužky jako oblíbenou činnost.

Výsledky hypotéz:

H 1) Tato hypotéza se potvrdila v otázce: *Kdo vybral kroužek, do kterého chodíš?* Většina dětí z běžných rodin si vybrala zájmový kroužek sama. Kdežto dětem z SOS dětské vesničky většinou pomáhaly s výběrem matky-pěstounky.

H 2) Hypotéza se vyvrátila v otázce, kde se ptám, *kolik hodin týdně se věnuje sportovním aktivitám, hudebním a pěveckým, výtvarným, dramatické výchově, tanci, naučným kroužkům, společenským hrám a počítači.* Zde jsem zjistila, že většina má v oblíbenosti počítač. Na tom se shodl nejvyšší počet dotazovaných. Poté to byl sport, ale i péče o zvířata, zpěv, tanec, ruční práce,....

H 3) Ano tato hypotéza se potvrdila v otázkách, kde škálou respondenti hodnotili, *Jak moc rádi chodí na svůj kroužek, Jak se zapojují do aktivit a Jak je baví zájmový kroužek.*

7.4. Rozhovor s panem pedagogem z SOS dětské vesničky Doubí

Pana pedagoga jsem viděla již před samostatným rozhovorem a to, když jsem se ptala, zda by byl nějaký rozhovor s ním možný nebo i s nějakou matkou-pěstounkou. Bohužel mi přibližně po dvou týdnech telefonicky sdělil, že žádná z matek se mnou rozhovor dělat nechce, ale on ho se mnou klidně provede, a domluvili jsme se na termínu.

Rozhovor proběhl v kanceláři v SOS dětské vesničce v Doubí. Pan pedagog na mě působil klidně, vyrovnaně. Nepřál si, abych rozhovor nahrávala, ale mluvil pomalu a plynule, abych si vše důležité stihla alespoň poznamenat na papír. Snažila jsem se dělat si poznámky, co nejvíce přesně a hned po návratu domů jsem se dala do jeho přepisování, abych měla celý rozhovor, v co nejlepší paměti a odpovědi byly co nejpresněji zprostředkované i když o doslovný přepis bohužel nejde.

Cílem interview bylo zjistit upřesňující informace o SOS dětské vesničce Doubí, které jsem v žádném zdroji nenalezla. Dále jsem se chtěla dozvědět více informací o běžném chodu SOS vesničky, o funkci pedagoga a rodinách a jejich zájmových činnostech.

1)Co obnáší funkce pedagoga v sos vesničce?

Hlavní náplní je vytváření IPRU-individuální plán rozvoje dítěte. Jednou ročně každé dítě chodí na psychologické vyšetření. Na plánu se poté podílí psycholog, pedagog a rodinný asistent, pěstounka. Psychologické vyšetření obsahuje 15 kontrolních otázek a další podotázky. Týkají se historie dítěte, tělesného vývoje, psychického, sociálního vývoje, školní zralosti, projevem emocí, změn chování, potenciálu a další schopností dítěte, zvládání praktických činností, reakcí a chováním při volnočasových aktivitách, jejich hodnot a názorů, vztahu k biologické rodině.

Společně vytváří pedagog s psychologem a pěstounkou status SQO- kde se kladou krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé cíle. Minimálně po třech měsících cíle kontrolujeme, zda byly splněny či naopak. A dle potřeby se opravují a mění.

Dále mezi funkcí pedagoga patří plánování volnočasové aktivity, různé víkendové akce, oslavy svátků a dodržování tradic. Jako jsou Velikonoce, Den dětí,...

Práce se sponzory, domlouvání společných akcí, zajišťování místa, kde se vše uskuteční, nějaké zázemí pro pořadatele.

Alespoň jednou týdně tráví pan pedagog s každým dítětem zvlášť jednu hodinu až hodinu a půl, kdy si mezi sebou budují důvěru a přátelský vztah. Mají možnost se svěřit se svými problémy někomu jinému než matce pěstounce. To vše se může dělat při hraní tenisu, lepení letadélek a dalších činnostech, které děti baví.

Jednou týdně vede pedagog rukodělný kroužek, který navštěvuje 5 dětí. Učí se zde zatloukat hřebíky, natírají plot a další drobné úkoly, které v pozdější době určitě využijí.

Pedagog se stará o chod vesničky především, co se týká technických záležitostí.

2)Jaké musí mít vzdělání pedagog ve vesničce?

Vysokoškolské pedagogické vzdělání, žádný speciální kurz na to není.

3)Jak jste se k této práci dostal?

Tak tuhle otázku jsem čekal, ale nedokážu na ni přesně odpovědět. Dříve jsem dělal úplně něco jiného. 15 let jsem pracoval u policie a rok ve vězeňské službě.

Asi to byl ten vztah a přístup k dětem.

4)Proč byla vesnička v letech 2005-2007 uzavřena?

To jsem se snažil kvůli vám najít, ale všude je jen napsáno, že z technických důvodů. Byly tu v té době jen dvě matky s dětmi a to se finančně nevyplatilo. Proto tyto

dvě pěstounky i s dětmi odešly do vesničky v Brně a po znovu otevření se vrátily zpět do vesničky v Doubí. V době, kdy ve vesničce nikdo nežil se zde konaly školení a kurzy. Po nábore nových pěstounek se mohla vesnička otevřít a začít opět normálně fungovat.

5) Mohou mít rodiny nějaké domácí mazlíčky?

Ano mohou, jako v normálních rodinách. Snažíme se o to, aby tu byly klasické domácnosti. Biologické děti matek chodí sem za nimi na návštěvu a i obráceně, rodina z vesničky navštěvuje biologické děti pěstounky. Vstup do vesničky je normálně veřejný. Může sem jít kdokoli se podívat a navštívit své kamarády, hrát si tu s nimi.

6) Navštěvují děti jejich biologičtí rodiče?

Většina dětí je odebraná z rodin. Protože byly v týraných a zneužívaných rodinách. A tady je styk dětí s biologickými rodiči soudně zakázán. Pak jsou tady větší sourozenecké skupiny, kde by děti v dětském domově nebo pěstounské péči individuální být nemohly. Jedna biologická matka sem nyní za dětmi chodí. Přibližně jednou za 14 dní tak na 10 minut. Ale děti začínají mít strach, že si je bude chtít vzít a nebudou moct být s matkou pěstounkou. Proto je snaha se domluvit, aby matka jezdila za dětmi jednou za měsíc.

7) Jaké výchovné problémy jsou zde u dětí nejčastější?

Jako u normálních dětí, žádné odlišnosti zde nejsou. Je to hyperaktivita, jinak děti patří většinou do lepšího průměru. Jedna osmiletá holčička má teď problém s vysvětlením vlastní identity. Je Romka a ve škole jí spolužáci dávají najevo, že je jiná. I doma si potom myslí, že jí nikdo nemá rád, protože je jiná a že vždy bude špatná a zlá. Tak s ní nyní hodně spolupracuje paní psychologka.

8) Vrací se zpět již odrostlé děti?

To je individuální. Chodí na návštěvu o svátcích. Je to tak 40%, kteří navštěvují své pěstounky.

9) Jezdí rodiny často na společné výlety?

Jezdí především v létě na chaty, pod stan. Chodí společně normálně do kina, do zoo, na různé akce jako je Den dětí pořádaný někým jiným než je vesnička. Na víkendové akce a programy jezdí děti bez matek s panem pedagogem.

10)Zavírá se například večer celý areál vesničky nebo je zde stále otevřeno?

Pořád je otevřeno, je to jenom jako soukromý pozemek. Vstup sem má každý, je to normálně veřejně otevřené pro kohokoli.

11)Jaké je standardní vybavení jednoho domečku nebo si i samy rodiny musí domeček vybavit?

Postele, nábytek, lednička, pračka, televize, počítač. Rodiny dostávají finanční podporu na věci, které stojí nad sto korun českých od sdružení, tedy i úsporné žárovky. Záleží na rodině, co potřebuje, když pěstounka řekne, že potřebuje koberec do obýváku, tak si ho pořídí.

12)Jak dlouho spolupracuje vesnička s přírodou.cz?

Od loňského roku. Zakladatel vyrůstal ve vesničce a chtěl se jí nějak odvděčit. Spolupráce je suprová, trvala během celého loňského roku, proběhlo 6 víkendových akcí zaměřené na environmentální výchovu dítěte. Součástí jednotlivých akcí byla celovíkendová hra. Hra, kde děti získávaly tzv. příroďáky (penízky), za které si mohly koupit nějakou sladkost. Dětem se tyto akce velmi líbí. V dubnu by se měl znovu schválit tento projekt a začít od května.

13)Kdo dále spolupracuje s vesničkou?

Samsung, který podporuje vesničku především materiálními věcmi, jako sponzor. Jednou ročně připraví soutěžní program pro děti. Dr. Öetker, ten dodává především rodinám své produkty na Vánoce, Velikonoce a další svátky. Vždy přijedou i pracovníci a vždy s dětmi něco vytvoří, upečou, ozdobí perníčky.

14) Kde tyto akce probíhají?

V prázdném domečku nebo tady máme společenskou místnost, tělocvičnu, která se využívá odpoledne i komerčně, cvičí se zde step, aerobic, ale vždy jsou mezi účastníky také lidé z vesničky.

15)Pracují matky i někde jinde?

Ano jedna matka nyní pracuje dopoledne mimo vesničku.

16) Mají matky nějaké aktivity mimo dům?

Mohou, ale momentálně nikam nedochází. A myslím si, že je to škoda. Potom tady vzniká ponorková nemoc.

17) Bydlí tu s matkami i jejich partneři?

Nyní ne, ale byl tu takový pár. Partner také musí projít psychologickým vyšetřením, je zaměstnaný jako rodinný asistent, ale může mít svou vlastní práci.

18) Jakého vzdělání většina dětí dosáhne?

Většinou středoškolského, ale také vysokoškolského.

19) Jak dlouho tu většina matek zůstává?

Měly by tak 2 generace, většina je zde až do důchodu, ale některé matky to nevydrží a odejdou dříve.

20) Jsou zde rozdíly mezi výchovami rodin?

Jsou zde úplně jinak výchovně laděné rodiny. Jedna matka uplatňuje dril, děti chodí na doučování, i když mají dobré známky. Zájmové kroužky navštěvují 4x týdně. Tvrdí, že při výchově svých biologických dětí se jí tato výchova vyplatila, proto ji i zde uplatňuje.

21) Jaké kroužky děti navštěvují?

Fotbal, tenis, dramaťák, dileň (tanec v krojích), tanec, výtvarná výchova. Všechny kroužky jsou ve městě, kam je vozí matky. Větší děti docházejí sami.

22) Některé rodiny mohou žít i mimo SOS dětskou vesničku a stejně patří k vám, proč žijí jinde?

Je to kvůli finančním nákladům. Protože tady ve vesničce je v jednom domečku většinou 5 dětí a 5 pokojů. Tyto rodiny, které žijí jinde mají dětí méně a proto se nevyplatí, aby měly celý domeček tady ve vesničce. Dále se zabýváme polozávislým bydlením, které je v Dalovicích a máme ještě vilu pro vysloužilé matky.

Polozávislé bydlení je pro ty, kteří se po 18. roce rozhodnou odejít z vesničky. Probíhá mezi námi spolupráce. Jednou za měsíc máme společnou formální schůzku, kdy řešíme, jestli má nějakou práci nebo jak si jí hledá, jeho finanční situaci, ke které máme přístup, protože to je v podmínkách smlouvy. Platí se zde symbolický nájem ve výši cca

500kč za měsíc. Studenti zde mohou být až do 26 let jinak do 21 let. Je to jen jako příprava na samostatný život.

Po rozhovoru jsem se ještě podívala do jednoho prázdného domečku. Domečky jsou podsklepené. Dole v přízemí je kuchyň, obývací pokoj a v patře jsou pokoje a sociální zařízení. V každém domečku je 5 pokojů a dvě koupelny. V koupelně kromě obyčejného umyvadla najdeme i jedno menší a níže pro malé děti. Jinak mají samozřejmě vanu i sprchu. Na chodbě jsou umístěny skříně, ale jak už jsem zmínila záleží jen na dané rodině jak si domeček zařídí.

Zjistila jsem, že do prázdného domečku by měli přibýt další obyvatelé ze sdružení tzv. Sosáčku. Je to obdoba Klokánku, tedy první pomoc pro opuštěné děti. Dva domečky si také zde pronajímají rodinné skupiny z Dětského domova v Ostrově.

7.4.1. Analýza interview:

Pan pedagog byl otevřený, odpovídal ochotně na všechny mé otázky. K dětem má individuální přístup, stejně jako matky-pěstounky.

Velký přínos vidím ve vzdělání dětí, které je velmi slušné.

Dalším pozitivem je, že matky-pěstounky mohou žít v SOS dětské vesničce i se svými partnery.

Kvalitu zájmových kroužků lze usuzovat podle návštěvnosti Základní umělecké školy, kde jsou dělány pravidelné inspekce. Vedoucí zájmových kroužků jsou zde talentovaní a v daném oboru se výborně orientují a ovládají ho.

7.5. Diskuze

Výsledky celkově ukazují na relativně vhodnou strukturu volnočasových aktivit u obou skupin zkoumaných dětí. Uvědomuji si však, že vybraný vzorek byl příliš malý a respondenti, kteří dotazník vyplnili, mohli mít jiné charakteristiky než ti, kteří jej nevyplnili.

Dotazníky mi mohly vyplnit z SOS dětských vesniček jen děti, které opravdu tráví svůj volný čas smysluplně, pravidelně navštěvují zájmové kroužky a účastní se i nárazových akcí. Naopak děti, které do kroužků nechodí, mohli mít odpor k vyplnění dotazníku. K tomu mě přivedla i náhodná zkušenost: Když jsem jela městskou hromadnou

dopravou do SOS dětské vesničky v Doubí, náhodou jsem zaslechla dva chlapce právě z SOS vesničky, jak spolu hovořili o Mikulášské besídce, kterou právě SOS vesnička pořádala. Mladší chlapec se ptal toho staršího, proč tam nebyl. A on odpověděl, že ho už tyto akce nebaví a na žádnou podobnou už nepůjde. Mladší se ho opět ptal, co ho tedy baví místo toho dělat, jestli jenom sedět doma na zadku. A on odpověděl, že ano a těší se až mu bude za rok 18 let a bude moci z SOS vesničky odejít.

Z tohoto postoje jsem cítila, že starší chlapec nemá o žádné nabídky, jak trávit svůj volný čas, zájem. Mladšího to překvapilo, protože je pravděpodobně veden účastnit se pořádaných akcí a trávit volný čas s ostatními dětmi z SOS vesničky, protože si sám všiml, že ten chlapec tam jako jediný nebyl.

Starší chlapec prožívá období pubescence. To se vyznačuje vzdorem. Už chce být dospělý, dělat svá rozhodnutí a být za ně zodpovědný. Přesně toto chování bylo možné pozorovat u tohoto chlapce. Dokazuje si, že je již téměř dospělý právě tím, že nechodí na pořádané akce, které jsou pro „děti“. On je už něco víc a chce to ukázat i ostatním.

Domnívám se, že matka pěstounka usoudila, že nemá smysl ho do ničeho tlačit, že se musí rozhodnout sám. Jinak možnost účastnit se má každý a většina toho náležitě využívá, ale i v SOS dětských vesničkách se najde pár dětí, které nemají zájem o nabízenou náplň volného času.

Podařilo se mi zjistit od pana pedagoga všechny zájmové kroužky, které děti z SOS dětské vesničky Doubí navštěvují. Všechny děti, které jsou starší šesti let, mají alespoň jeden zájmový kroužek a to tenis, fotbal, keramiku, ZUŠ-tance, step, aerobik, počítače, atletiku, agility, plavání, dramatický kroužek, rukodělné činnosti.

Obecně lze říci, že děti mají zájem spíše o sportovní pohybové kroužky v přírodě. Většina respondentů, kteří mi odpověděli v dotazníku, by uvítala zájmový kroužek přímo v SOS dětské vesničce. Není se čemu divit. SOS vesnička je na okraji města. Jezdí sem sice městská hromadná doprava, ale u SOS vesničky je konečná zastávka a jezdí sem pouze jeden autobus číslo 6. Jede sem z města přibližně 15 minut a ve stejných 15-ti minutových intervalech. Ovšem, aby se ještě děti dostaly na kroužek kam potřebují, musí přestoupit na jiný autobus, na který musí počkat. Ale ani to většinu neodradilo a kroužky navštěvují. Většina dětí navštěvuje základní školu v části Dvory, která je SOS vesničce nejbližší. Odtud jsem také získala další porovnávací materiál.

V SOS dětské vesničce by si přály děti mít dílnu, kde by mohly vyrábět a stavět něco ze dřeva. Jako vedoucího by chtěly mít někoho dospělého. Tento kroužek by byl 3x týdně pro děti od 8 do 18 let. A navštěvovalo by ho až 8 dětí.

Dále by děti z SOS vesničky uvítaly dozvědět se něco o přírodě a zvířatech a přitom si i zasoutěžit. Přály by si naučit se pracovat s lupou a mikroskopem a tak zkoumat život malých živočichů. Vedoucí by měl být hodný, trpělivý a neměl by se stydět. Činnost by byla také 3x týdně, nejlépe v přírodě nebo při nepříznivém počasí v tělocvičně. Účastnilo by se 10-15 dětí ve věku od 4 do 17 let.

Děti by uvítaly vedoucího, který je hodný a který by jim porozuměl a zajímal se o ně.

Chlapec z vesničky v Doubí by rád hrál fotbal a ragby, ale nezapomněl ani na nutnou rozcvičku. Chtěl by být dobrým hráčem. Rád by používal létající boty, jako vedoucího by si vybral staršího bratra. Tento netradiční kroužek by navštěvovalo 12 dětí ve věku od 9 do 12 let v blízkosti sos vesničky.

Holky mají větší zájem o tanec. Využívaly by hudbu, zrcadla a baleríny. Vedoucí by měla být vlídná a především talentovaná. Klidně by mohly tančit každý den v zrcadlovém sále, kde by bylo nanejvýš 10 dětí v neomezeném věku.

Objevil se zájem i o výtvarnou dílnu, kde by se pracovalo s keramikou, fimo hmotou, modelínou. Chodilo by sem 10 dětí ve věku kolem 7-mi let.

Děti ze základní školy Dvory by si představovaly ideální zájmový kroužek takto: Většina, na rozdíl od dětí z vesničky, by si přála mít kroužek spíše ve městě než u svého bydliště. Také jich spousta odpovídalo na otázky, že neví. Nevědí, jaký kroužek by byl pro ně ideální. Jen by se při něm rádi bavili. Několik dětí by i samo kroužek vedlo.

Tančily by a zpívaly do mikrofону. Učily by se hvězdu, provaz. Vedoucí by byl hodný, ale trochu i přísný. Chodilo by sem přibližně 20 dětí různého věku. A nejlepší by bylo, kdyby kroužek byl umístěn někde v Doubí.

Další by měla zájem o step ve městě, kam by docházelo 29 lidí od 11 do 20 let. Zájem je i o hasiče jednou týdně. Hasiče by navštěvovalo 20 dětí ve věku kolem 6-ti let v Rotavě.

Dále o basketbal a florbal, které by probíhaly na Růžáku 2x týdně. Bylo by zde 20 dětí, které by byly mladší 8-mi let.

Také si přejí chápavého vedoucího.

Ukázal se zde i zájem o kroužek angličtiny, který by probíhal přímo ve škole.

Dotazník nevyplnil z SOS dětské vesničky nikdo mladší 6-ti let, jedním důvodem by mohl být, že ještě neumí psát a matka-pěstounka to nechtěla s nimi vyplnit kvůli nedostatku volného času, i když dotazník byl opravdu krátký a většina odpovědí se jen kroužkovala nebo stačila jednoslovná odpověď. Je také možné, že tyto děti nemají ještě příliš pravidelných činností ve volném čase a dotazník se jim nechtělo vyplňovat. Ovšem v SOS dětské vesničce Doubí jsou pouze dvě děti mladší 6-ti let a to 4 letá dvojčata.

Dotazník mi nevyplnil ani nikdo starší 15-ti let. Tyto mladiství jsou zaneprázdněni školními povinnostmi a starostmi s hledáním vlastní identity. Proto když viděli nějaký dotazník, tak ho zřejmě odložili stranou. Ale tento případ mohl být jen jeden, protože v SOS dětské vesničce Doubí žije jen jeden 17-ti letý adolescent.

Proto jsem také dala dotazníky pouze dětem ze základní školy a už nešla na žádné odborné učiliště či střední odbornou školu.

Co se týká pohlaví respondentů, tak bylo velmi podobné v obou porovnávaných skupinách. Většina respondentů byla holčiček. Myslím si, že jsou ochotnější a spíše vydrží vyplnit pár otázek než kluci, kterým dotazník připomínal nějaký test.

Zájmový kroužek navštěvují všechny děti, které vyplnily dotazník z SOS dětské vesničky. Myslím si, že i zde se najdou děti, které nenavštěvují žádný zájmový kroužek, ale spíše většina na ně dochází. Jedním z důvodů může také být, že matky-pěstounky děti více motivují a jsou si vědomy důležitosti vhodného a smysluplného trávení volného času. Děti z běžných rodin mají také své kroužky, ale je více dětí, které nikam nechodí.

Většina dětí chodí ven s kamarády. Děti z běžných rodin tráví svůj čas častěji pobytem venku. Většina dětí z SOS vesničky jsou venku o víkendu, protože přes týden mají další zájmy jako jsou například zájmové kroužky.

Téměř všechny děti mají dnes doma počítač. Společnost dnes vyžaduje práci s počítačem, proto je dobře, když se s ním mohou děti seznamovat již teď. Ale musíme mít na zřeteli, kolik času u něho stráví a jak. Děti z SOS rodin se dostanou k počítači méně

často. Jedním z důvodů může být, že je více dětí v rodině a tedy se musí spravedlivě vystřídat. Kdežto děti z běžných rodin mají častěji možnost být u počítače a tak toho většina využívá. Dalším důvodem může být to, že matky SOS vesniček se snaží víc dodržovat doporučený čas trávený na počítači a naopak více rozvíjet děti jinými aktivitami.

Do školního klubu většina dětí nechodí. Z SOS dětské vesničky nikdo, protože mají jiné záliby a matka-pěstounka je jim doma k dispozici, tak je o ně postaráno. Pár dětí z běžných rodin vyplnily, že někdy chodí do školního klubu, ale není jich moc. Myslím si, že to jsou děti, jejichž rodiče jsou do pozdních odpoledních hodin v zaměstnání. A ve školním klubu nejsou sami a mají tam nabídku k trávení volného času.

Oblíbené činnosti ve volném čase se mezi skupinami dětí příliš nelišily. Mají stejné možnosti, jak trávit svůj volný čas

Děti z SOS vesničky mají vyváženější poměr mezi hodinami strávenými různou činností (výchovou). Nejvíce času věnují sportu. Kdežto děti z běžných rodin věnují nejvíce hodin ze svého volného času počítači, poté sportu a dalším aktivitám již podstatně méně.

Nikdo z respondentů z SOS vesničky nevyplnil, že nemá zájmový kroužek. Tedy většina nějaký zájmový kroužek má. Podle vyplněných dotazníků ho většina navštěvuje 1 či 2x týdně a dost dětí i 4x týdně. Ne všechny děti z běžných rodin navštěvují zájmový kroužek a pokud nějaký navštěvují tak 1, 2, 3 x týdně.

Děti, které nenavštěvují žádný zájmový kroužek, uvedly jako důvod nedostatek času, nedostatek financí a jeden respondent kvůli nevyhovující nabídce. Domnívám se, že je v dnešní době veliká pestrost zájmových kroužků a většina si mezi nimi může najít zájmový kroužek, který by ho bavil i rozvíjel a přitom není příliš finančně nákladný.

Matky-pěstounky žádné dítě nenutí docházet na zájmový kroužek, kam by samo nechtělo. Pravděpodobně jim dokázaly poradit a vybrat vhodný kroužek pro každého zájemce. Rodiče se ve volnočasových aktivitách tolik neorientují a proto je možné, že

některým dětem zájmový kroužek nevyhovuje, ale protože je již zaplacený, tak tam děti dochází.

V SOS rodinách většinou pomáhaly pěstounky dětem s výběrem zájmového kroužku. A většina je s ním spokojená. Matky-pěstounky jsou školeny i ve volnočasovém směru, dokáží tedy lépe dětem v tomto ohledu poradit a zvolit pro děti kvalitní volnočasové aktivity. Rodiče obvykle školeni nejsou. Mají jen své zkušenosti. Ale většina dotazovaných dětí z běžných rodin si vybrala zájmový kroužek sama. Rodiče nechávají spíše výběr na samotném dítěti, ale někteří se snaží i poradit.

Pěstounky v SOS vesničkách mají větší přehled o tom, kam každé jejich dítě chodí a jak tráví svůj volný čas. Vyplyvá to z odpovědí dětí, které uvedly, že jim matky-pěstounky kontrolují docházku do zájmových kroužků. Rodiče jsou v tomto ohledu více lehkovážní a danou situaci příliš nekontrolují.

Většinu dětí baví činnosti, které dělají ve volném čase. Najdou se i výjimky, které se objevují spíše u dětí z běžných rodin. Tyto děti si nedokáží samy najít smysluplné činnosti, které by je zároveň i bavily a mohly je dělat ve svém volném čase. Rodiče jsou většinou v práci a tak jim nikdo neporadí a musí dělat i to, co je tolik nebaví.

Děti se většinou zapojují aktivně do připravených činností. Ale ne vždy se to podaří. Ovlivnit míru aktivity může nálada, psychická pohoda, únava, známka ze školy, ale i například počasí, rodinné zázemí. Každého někdy potkalo, že se mu zkrátka nechtělo dělat vůbec nic.

Většina navštěvuje ráda zájmové kroužky, protože se tam něco naučí, pobaví se s přáteli a často získají lepší náladu a mohou se pochlubit i svým pokroky a úspěchy. Většinu z nich mají rodiče i pěstounky možnost vidět a přesvědčit se o nich a děti ve své činnosti dále podporovat.

Chtěla jsem provést interview s nějakou matkou-pěstounkou. Bohužel mi to nebylo umožněno. Většina matek-pěstounek je k těmto záležitostem otažitá. Dozvěděla jsem se, že i někdo jiný posílal do SOS dětské vesničky Doubí dotazníky pro matky-pěstounky.

Autorce se vrátil jen jeden vyplněný dotazník. Pravděpodobně dostávají více dotazníků a je i zájem o to s nimi dělat rozhovory. Nedivím se, že odmítají stále něco vyplňovat a odpovídat na různé dotazy. Možná odpovídá také pouze jedna matka-pěstounka, kterou jsem potkala na střední škole. Opravdu byla moc milá a vstřícná, bohužel si již nepamatuji její jméno a nemám ani na ní žádný kontakt, abych se jí mohla také zeptat na pár otázek, které by potvrdily mé domněnky nebo je naopak vyvrátily a prozradily skutečnost.

Jako pomoc využívají dobrovolníky z dobrovolnického centra. Tyto osoby jsou prověřené a spolehlivé. Pomocné síly využívá SOS vesnička, když jedou matky-pěstounky na školení nebo jsou rodinné asistentky nemocné a nemohou rodinám pomoci.

Matkám-pěstounkám bych doporučila navštěvovat také nějaké zájmové činnosti, kde by se na chvíli odreagovaly od svých denních starostí. Důležitá je pro ně prevence před syndromem vyhoření, proto by neměly být stále jen v SOS dětské vesničce, ale mít i své zájmy a přátele mimo vesničku.

Závěr:

SOS dětské vesničky se snaží, co nejvíce přiblížit běžným rodinám. To je velice náročný úkol. Ve většině SOS rodin žije zatím jen matka-pěstounka s dětmi. Dřív tomu ani jinak být nemohlo. Partneři pěstounek v SOS dětské vesničce žít nemohli. Nyní se to změnilo, protože jsme si vědomi, jak důležitý je i mužský vzor v rodině pro děti, především pro jejich budoucí partnerský život. Bohužel moc změn nenastalo.

Vidím velké pozitivum ve finančním zabezpečení SOS rodin. Podporují je různí sponzoři, získávají dotace pro svou činnost. Děti tak mohou mít podobné školní pomůcky, jako děti z běžných rodin. Jezdí na školní výlety a účastní se i jiných akcí. Pokud mají děti v SOS dětské vesničce spořivou matku-pěstounku, tak dokáže i ušetřit na společnou dovolenou. Nemohou si sice dovolit nadstandardní luxus, ale společnou dovolenou si mohou užít.

Dětem jsou nabízeny různé zájmové činnosti. Je jim poskytnut opravdu pestrý program, ze kterého si mohou vybírat. V tomto ohledu si myslím, že mají děti z SOS rodin výhodu před ostatními dětmi. Protože většina rodičů je zaměstnaná a nemá tolik času, který by mohli věnovat své rodině, vymýšlení a plánování zábavných programů pro děti.

Proto bych spíše doporučila běžným rodinám, aby měly větší přehled o činnostech, které jejich děti dělají ve svém volném čase a nabídli jim nějaké zájmové kroužky, které by dětem svojí náplní vyhovovaly. SOS dětské vesničky nemám co bych doporučila ohledně trávení volného času dětí. Domnívám se, že v tomto ohledu je vše v pořádku. Kdyby měly děti ještě více zájmových aktivit, byly by jimi zcela zaneprázdněny.

Matky-pěstounky jsou také pravidelně školeny a mají tedy větší přehled a přístup k novým informacím o výchově dětí, jejich vývojových problémech, vhodných činnostech pro různé věkové kategorie, individuálním přístupu,...

Plánovaný počet respondentů se mi bohužel nepodařilo získat, z důvodů zaneprázdnění a přehlacení dětí z SOS dětských vesniček. Ale jsem ráda za náhodné pozorování rozhovoru mezi chlapci z SOS dětské vesničky Doubí. Byl to pro mne zajímavý a cenný přínos. Nepodařil se mi splnit ani připravený rozhovor s matkou-pěstounkou a sledování aktivity s dětmi z důvodů, které jsem nemohla ovlivnit. Získala jsem, ale zajímavé odpovědi v interview s panem pedagogem. I odpovědi respondentů byly pro mne novým přínosem.

Náhlé velké změny u SOS dětských vesniček neočekávám. Stále se postupně zdokonalují, vyvíjí a zlepšují, ale nejde to moc rychle. Nejprve si musí všichni obyvatelé SOS dětské vesničky na změny zvyknout a poté se dá postupně pokračovat s ohledem na pozitivní růst všech členů. Nelze nikoho vynechat nebo přeskočit. Všichni mohou žít společně a v harmonii. Proto jim držím palce, aby se jim dařilo a více dětí mělo možnost vyrůstat v rodinném prostředí.

8. Použité zdroje:

ARCHER, Caroline. *Děti v náhradní rodině*. Praha : Portál, 2001. 119 s. ISBN 80-7178-578-4.

BUBLEOVÁ, Věduna, et al. *Průvodce náhradní rodinnou péčí* [online]. Praha : Středisko náhradní rodinné péče, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <http://nahradnirodina.cz/files/File/pruvodce_NRP_2010.pdf>.

BUBLEOVÁ, Věděna., BENEŠOVÁ, Lucie., Středisko náhradní rodinné péče. *Adopc.com: průvodce náhradní rodinnou péčí: projekt náhradní rodinné péče*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2003. 15 s. ISBN 80-239-1318-2.

Dětský domov Karlovy Vary a Ostrov [online]. 2010 [cit. 2011-03-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.ddkvo.cz/o-nas/>>.

Člověk hledá člověka. Praha: Občanské sdružení člověk hledá člověka v Praze, 2008.

DOBSON, James. *Rodičovství chce odvahu*. Praha : Návrat domů, 1995. 190 s. ISBN 80-85495-45-7.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2007. 272 s.

MARKOVÁ, Květa; KRUMP, Lukáš; JONÁŠ, Martin. *Průvodce Rodina, škola, volný čas a integrace mladých lidí s tělesným postižením* [online]. Praha : Občanské sdružení Užitečný život, 2000 [cit. 2011-03-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.uzitecny-zivot.cz/dokumenty/pruvodce.pdf>>.

MATĚJČEK, Zdeněk., ED., KOLUCHOVÁ, Jarmila., BUBLEOVÁ, Věduna., KOVAŘÍK, Jiří., BENEŠOVÁ, Lucie. *Osvojení a pěstounská péče*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 152 s. ISBN 80-7178-637-3

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4. s. ISBN 978-80-247-1369-4.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha : Portál, 2002. 231 s. ISBN 80-7178-711-6.

Quality4Children : Standardy pro péči o děti mimo domov v Evropě. Praha : [s.n.], 2008. 74 s. Dostupné z WWW: <<http://www.sos-vesnicky.cz/res/data/002/000505.pdf>>. ISBN 978-80-254-3665-3.

RHEINWALDOVÁ, Eva. *Rodičovství není pro každého*. Praha : Motto, 1993. 175 s. ISBN 80-901338-4-3.

Sociálně-právní ochrana dětí – problematika náhradní rodinné péče. In BUBLEOVÁ, Věduna; VÁVROVÁ, Alena. *Více dětí do rodin : zkvalitnění a rozšíření vzdělávání pro pěstouny* [online]. Praha : Náhradní rodinná péče, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <www.sos-vesnicky.cz/res/data/027/003188.doc>.

SOS dětské vesničky : příručka Sdružení SOS dětských vesniček. [s.l.] : [s.n.], 2004. 78 s.

SOS dětské vesničky [online]. 2011 [cit. 2011-03-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.sos-vesnicky.cz/>>.

ŠKVOVIERA, Albín. *Dilemata náhradní výchovy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 144 s. ISBN 978-80-7367-318-5.

www:<http://www.fsps.muni.cz/~kse/vyuka/vyuka_dokumenty/rekreologie/rekre_002_odpocinek.pdf>. [nevydáno, nedatováno].

9. Seznam příloh:

Příloha 1- Dotazník

Příloha 2 - Tabulky absolutních četností odpovědí respondentů v dotazníku

9.1. Dotazník

Prosím vás o vyplnění krátkého a snadného dotazníku. Tento dotazník je anonymní a bude použit jako podklad k mé bakalářské práci. Výsledky nebudou nikde zveřejňovány.

Věk.....

Muž/žena

Jak trávíš svůj volný čas?

navštěvuji pravidelně zájmový/é kroužek/ky

1 2 3 4 5

jsem s kamarády venku

1 2 3 4 5

jsem doma (u počítače)

1 2 3 4 5

chodím do školního klubu

1 2 3 4 5

jinak (pokud ano), jak.....

1 2 3 4 5

5-denně

2- jedenkrát týdně

4- několikrát týdně

1- vůbec nebo výjimečně

3- jen o víkendu

Seřaď 5 nejoblíbenější činností dle oblíbenosti

.....
.....
.....
.....

Kolik hodin týdně se věnuješ?

A)sportovním aktivitám.....

B)pracovním a výtvarným činnostem.....

C)hudebním a pěveckým činnostem.....

D)dramatické výchově.....

E)tanci.....

F)naučným a tematickým kroužkům(přírodovědecký,

angličtina...)

.....

G)společenským hrám.....

H)PC .....

Kolikrát týdně se svým kroužkům věnuješ? Dohromady všem kroužkům.

A)nenavštěvuji žádný zájmový kroužek

B)1-2x týdně

C)3x

D)4x

E)5x

Kolik zájmových kroužků máš?

- A) žádný
- B) 1
- C) 2
- D) 3 a více

Pokud nenavštěvuješ žádný zájmový kroužek, proč to tak je? Kvůli

- A) nedostatku finančních prostředků
  - B) nedostatku času
  - C) žádný mi nevyhovuje
  - D) jsou daleko od mého bydliště
  - E) nevím jak se zaregistrovat
  - F) plnému obsazení
  - D) z jiného důvodu (pokud možno napiš z jakého)
- .....

Existuje nějaký kroužek, který tě nebaví, ale musíš tam chodit? Ano/Ne (nikdo mě nenutí)

Kdo vybral zájmový kroužek, do kterého chodíš?

- A) rodiče (pěstouni)
- B) já sám
- C) domluvili jsme se s kamarády
- D) paní učitelka mi ho doporučila

Kontrolují rodiče tvou docházku do kroužků?

Ano/Ne

Dané otázky se vztahují na kroužek, který máš nejraději.

Jak tě baví zájmový kroužek?	1	2	3	4	5
Do jaké míry se zapojuješ?	1	2	3	4	5
Navštěvuješ ho rád?	1	2	3	4	5
Vidí tvoji rodiče tvé výsledky? (obrázky, vystoupení, závody)	1	2	3	4	5

1-ne, vůbec

4-většinou ano

2-spíše ne, málo

5-ano, vždy

3-trochu

Jak by měl vypadat tvůj ideální zájmový kroužek?

Jaká by měla být jeho náplň

.....

Co by ses na něm chtěl naučit, dozvědět

.....

Jaké pomůcky bys navrhoval při něm používat

.....

Jaký by měl být jeho vedoucí

.....

.

Jak často by se měl kroužek konat

.....

Kolik dětí by tam mělo chodit

.....

...

Kde by se konal

.....

....

Jaké věkové kategorie by ho mohly navštěvovat

.....

...

Děkuji za vyplnění Jana Makošová

9.2. Odpovědi respondentů

Odpovědi	Děti z SOS vesničky	Děti z běžných rodin
----------	---------------------	----------------------

<i>Věk</i>		
6 let	0	1
7 let	2	1
8 let	2	0
9 let	0	1
10 let	3	3
11 let	1	3
12 let	1	3
13 let	1	2
14 let	4	1
15 let	1	1

<i>Pohlaví</i>		
Holka	11	11
Kluk	4	5

<i>Navštěvuji pravidelně zájmový kroužek</i>		
Vůbec nebo výjimečně	0	5
Jedenkrát týdně	2	3
Jen o víkendu	0	2
Několikrát týdně	11	2
Denně	2	4

<i>Jsem s kamarády venku</i>		
Vůbec nebo výjimečně	0	1
Jedenkrát týdně	1	1
Jen o víkendu	7	4
Několikrát týdně	5	3
Denně	2	7

<i>Jsem doma u počítače</i>		
Vůbec nebo výjimečně	3	6
Jedenkrát týdně	4	3
Jen o víkendu	2	2
Několikrát týdně	5	2
Denně	1	3

<i>Chodím do školního klubu</i>		
Vůbec nebo výjimečně	15	13
Jedenkrát týdně	0	2
Jen o víkendu	0	0
Několikrát týdně	0	1
Denně	0	0

<i>Mé nejoblíbenější činnosti jsou</i>		
Počítač	9	6
Hry	7	4
Chození ven	7	6
Kreslení	7	4
Kamarádi	6	4
Tanec	5	5
Televize	4	2
Basketbal	3	3
Fotbal	2	3
Hokej	2	3
Zvířátka	2	5
Zpěv	2	3

<i>Průměr přibližně strávených hodin týdně</i>		
Sportovními aktivitami	3,93	4
Pracovními a výtvarnými činnostmi	1,93	1,06
Hudebními a pěveckými činnostmi	1,2	0,56
Dramatickou výchovou	0,4	0,13
Tancem	0,87	1,25
Naučnými a tématickým kroužky	0,73	0,44
Společenskými hrami	1,13	0,44
Počítačem	1,87	5,86

<i>Navštěvuji své kroužky....týdně</i>		
Nenavštěvuji	0	5
2-1x	6	4
3x	2	4
4x	5	1
5x	2	2

<i>Mám...zájmových kroužků</i>		
Žádný	0	5
1	6	3
2	3	3
3 a více	6	5

<i>Nenavštěvuji žádný zájmový kroužek kvůli</i>		
Nedostatku finančních prostředků	0	2
Nedostatku času	0	2
Žádný mi nevyhovuje	0	1

<i>Musím chodit na kroužek, který mě nebaví</i>		
Ano	0	5
Ne	15	6

<i>Kdo vybral můj zájmový kroužek</i>		
Rodiče/pěstouni	11	5
Já sám	1	6
S kamarády jsme se domluvili	3	0
Pan/í učitel/ka mi ho doporučil/a	0	0

<i>Kontrolují rodiče mou docházku do kroužku</i>		
Ano	11	4
Ne	4	7

<i>Jak mě baví zájmový kroužek</i>		
Ne, vůbec	0	1
Spíš ne, málo	0	1
Trochu	1	2
Většinou ano	2	3
Ano, vždy	12	4

<i>Do jaké míry se zapojuji</i>		
Ne, vůbec	0	1
Spíš ne, málo	0	0
Trochu	0	2
Většinou ano	5	5
Ano, vždy	10	3

<i>Navštěvuji ho rád</i>		
Ne, vůbec	0	0
Spíš ne, málo	0	1
Trochu	0	2
Většinou ano	4	2
Ano, vždy	11	6

<i>Vidí rodiče mé výsledky</i>		
Ne, vůbec	0	0
Spíš ne, málo	0	1
Trochu	1	2
Většinou ano	5	1
Ano, vždy	9	7